

**T. C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI**

**19. VE 20. YÜZYIL İSTANBUL ART NOUVEAU
MİMARİSİ VE KULLANILAN SERAMİKLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yasemin BOZKURTOĞULLARI

101117205

Danışman

Prof. Dr. Nuri TEMİZSOYLU

İstanbul, Eylül 2012

İÇİNDEKİLER

ÖZET	5
ABSTRACT	6
RESİMLER LİSTESİ.....	7
1. GİRİŞ	11
1.1. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı.....	13
1.2. Çalışmanın Yöntemi.....	13
2. SERAMİK SANATI	15
2.1.1. Seramiğin Kısa Özeti.....	15
2.2. Mimari Alanda Seramiğin Kullanımı	16
2.2.1. İç Mekanlarda Seramiğin Farklı Kullanım Alanları	16
3. ART NOUVEAU’NUN BAŞLANGICI	17
3.1. Art Nouveau Akımının Oluşumu ve Yayılması	18
3.2. Art Nouveau Akımının Mimariye Etkileri	38
3.3. Art Nouveau Akımının Seramiğin Değişmesine Etkileri	44
3.1.1 Art Nouveau Akımının İstanbul’da ki Yansımaları	49
3.1.1.1. İstanbul’da ki Art Nouveau Karakterini Yansıtan Yapıların Özellikleri	49
3.1.1.1.1. Yıldız Sarayı	55
3.1.1.1.2. Yıldız Şale Köşkü.....	57
3.1.1.1.3. Dolmabahçe Sarayı.....	59
3.1.1.1.4. Markiz Pastanesi.....	71

3.1.1.1.5. Beylerbeyi Sarayı.....	73
3.1.2. Art Nouveau'nun Gelişinin İstanbul'daki Son Durumu	75
4. SONUÇ.....	79
5. KAYNAKLAR.....	81

ÖZET

19. yüzyıl sonlarında Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan Art Nouveau Akımı, kısa sürede tüm dünya üzerinde etkisini hissettirmiştir. Ortaya çıktığı her ülkede, öncü sanatçıların çabaları ile yaygınlaşmıştır. 19. Yüzyıla tüm dünyaya egemen olan bu akım mimarlık başka olmak üzere birçok sanat dalında etkili olmuştur. Art Nouveau Akımı'nın etkisini gösterdiği sanat dallarından biri de seramik sanatıdır. 19. yüzyılda, Avrupa'da sanayi teknikleriyle üretilen seramiklerde, organik formlar başarılı olmamış, dönemin önde gelen sanatçıları Art Nouveau tarzı seramiklerde renk ve süsleme üzerine çalışmalar yapmışlardır.

19. yüzyıl sonuna doğru, Osmanlı İmparatorluğu'nu da etkisi altına alan bu akım birçok yapıda kendini göstermiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun Tanzimat Devri sonrası saraylarında, Osmanlı üst düzey bürokratlarının kasır ve köşklerinde, apartman ve hanlarda ve sivil binalar gibi çeşitli yapı grupları ile bazı dekoratif eşyalarda Art Nouveau üsluplu seramikler kullanılmıştır. Bu çalışma, İstanbul'daki Art Nouveau üsluplu seramiklerin ve yapıların bir katalog çalışması kapsamında incelenip değerlendirilmesini içermektedir. İstanbul mimarlığında ve dekoratif eşyalarda görülen Art Nouveau üsluplu seramikler, teknik ve desen açısından Avrupa örneklerinin özelliklerini yansıtmaktadır.

ABSTRACT

Art Nouveau current which has appeared at 19th century ,in a short time has been sensed by all the World.It has been grown up by avant-garde artists at every country it appeared.At 19th century,this current had dominated all the World.Firstly architecture has sensed this current.Not only architecture but also the other art branches has gone with the same way with architecture and has been affected from this current.Art of ceramic has been affected by Art of Nouveaus current like the others.At the 19th century ,ceramics which had been produced with industrial methods in Europe ,had a problem of their organic forms and the avant-garde artists had worked colour and embellishment Art Nouveau ceramics

At the end of the 19th century,Ottoman Empire has been affected by this current and used it on their structures.This currents ceramics had been used on palaces,mansions,apartments,çivil structures and decorative stuffs after the administrative reforms in Ottoman Empire.The aim of the thesis is creating a catalog about Art Nouveau style ceramics and structures in İstanbul and researching it for putting an assessment.Art Nouveau style ceramics in İstanbul architecture and decorative stuffs are similar to European examples in terms of style and figure.

RESİMLER LİSTESİ

Resim1, Gustav Klimt-The Girlfriends (Die Freundinnen), 1916-17.....	22
Resim2: Valentin Serov- Helena Ivanovna Roerich, 1909.....	23
Resim3: Alphonse Mucha,- Dance, 1898.....	23
Resim4: Henri de Toulouse-Lautrec-Jane Avril, 1893.....	24
Resim5: Hans Unger.....	24
Resim6: E. M. Lilien-Blue Beat.....	25
Resim7: Stanisław Wyspiański- Autoportret, 1902.....	25
Resim8: Antoni Gaudi- La Sagrada Familia, 1882-∞.....	26
Resim9: <u>Charles</u> Rennie Mackintosh-Furniture.....	27
Resim10: Henry Van de Velde-Haus Hohe Pappeln, 1907.....	28
Resim11: Victor Horta- Tassel House, 1893-5.....	28
Resim12: Raimondo D'Aronco-Botter Apartmanı.....	29
Resim13: Raimondo D'Aronco-Şeyh Zafir Türbesi.....	29
Resim14: Hector Guimard-Paris Metro.....	30
Resim15: Otto Wagner.....	30
Resim 16: Edmond Lachenal-Vazo.....	31
Resim17: Ernest Chaplet.....	31
Resim18: Vilmos Zsolnay.....	32
Resim19: Artus Van Briggel-Vazo.....	32
Resim20: Antonin Daum.....	33
Resim21: Albert Damouse.....	33

Resim22: Adrien-Pierre Dalpayrat.....	34
Resim23: Raoul Larche.....	35
Resim24: Eugène Gaillard.....	36
Resim25: Louis Majorelle.....	36
Resim26: Carlo Bugatti.....	37
Resim27: 1889 Paris Fuarı için yaptırılan Eiffel Kulesi.....	38
Resim28: Antoni Gaudi-Colonia Güell.....	41
Resim29: Antoni Gaudi-Palau Güell.....	42
Resim30: Antoni Gaudi-Casa Batllo.....	42
Resim31: Antoni Gaudi-La Sagrada Familia İsa'nın Doğumu.....	43
Resim32: Andre Metthey.....	45
Resim33: Andre Metthey.....	45
Resim34: Antoni Gaudi- Park Güell.....	46
Resim 35: Antoni Gaudi- Park Güell Oturma Birimleri.....	46
Resim 36: Antoni Gaudi- Park Güell.....	47
Resim 37: Vilmos Zsolnay.....	47
Resim38: Art Nouveau tarzı vazo.....	48
Resim 39: Art Nouveau tarzı vazo.....	48
Resim40: Şeyh Zafir Türbesi.....	50
Resim41: Yıldız Sarayı çeşme.....	51
Resim42: Ahmet Ratıp Paşa Köşkü.....	52
Resim43: Art Nouveau mimari-Vlora Han Karaköy.....	52
Resim 44: Mısır Apartmanı.....	53

Resim45: Çubuklu Hıdiv Kasrı.....	54
Resim46: Faik Bey ve Bekir Yalısı.....	54
Resim47: Yıldız Sarayından Bir Örnek.....	55
Resim48: Yıldız Sarayı II. Abdülhamit Hamamı Soğukluk Bölümü Duvar Karosu..	56
Resim49: Yıldız Sarayı II. Abdülhamit Hamamı Tavan karoları.....	56
Resim50: Yıldız Sarayı II. Abdülhamit Hamamı soğukluk bölümü duvar karosu...	56
Resim 51: Yıldız Şale Köşkü.....	57
Resim 52: Yıldız Şale Ahşap Şömine.....	58
Resim 53: Yıldız Şale Ahşap Şömine.....	59
Resim 54: Dolmabahçe Sarayı Valide Sultan Hamamı Sıcaklık Bölümünde kullanılan Çini Karo.....	60
Resim 55: Dolmabahçe Sarayı Valide Sultan Hamamı.....	60
Resim 56: Dolmabahçe Sarayı Valide Sultan Hamamı Soğukluk Bölümü.....	61
Resim57: Dolmabahçe Sarayı Valide Sultan Hamamı Soğukluk Bölümü Seramik Kaplı Masa.....	61
Resim 58: Dolmabahçe Sarayı'nda Dekoratif Amaçlı Kullanılan Kupa Takımı.....	62
Resim 59: Dolmabahçe Sarayı Dekoratif Amaçlı Kullanılan Kupa Takımından Bir Örnek.....	63
Resim 60: Dolmabahçe Sarayı çiçeklik.....	63
Resim 61: Dolmabahçe Sarayı Dekoratif Vazo.....	64
Resim 62: Dolmabahçe Sarayı Harem Bölümü Kadınefendiler Dairesi Seramik Soba.....	65
Resim 63: Dolmabahçe Sarayı Harem Bölümü Kadınefendiler Dairesi Seramik Soba.....	66

Resim 64: Dolmabahçe Sarayı Harem Bölümü Kadınefendiler Dairesi Seramik Soba.....	67
Resim 65: Dolmabahçe Sarayı Harem Bölümü Kadınefendiler Dairesi Seramik Soba.....	67
Resim 66: Dolmabahçe Sarayı Harem Bölümü Kadınefendiler Dairesi Seramik Soba.....	68
Resim 67: Dolmabahçe Sarayı Harem Bölümü Kadınefendiler Dairesi Seramik Soba.....	68
Resim 68: Dolmabahçe Sarayı Harem Bölümü Kadınefendiler Dairesi Seramik Soba.....	69
Resim69: Dolmabahçe Sarayı Sünnet Bölümü Seramik Soba.....	69
Resim70: Milli Saraylar Seramik Soba.....	70
Resim 71: Markiz Pastanesi Seramik Pano.....	71
Resim 72: Markiz Pastanesi Seramik Pano.....	72
Resim73: Beylerbeyi Sarayı Bodrum Kat Banyosu Seramik Karo.....	73
Resim74: Beylerbeyi Sarayı Bodrum Kat Banyosu Seramik Karo Detayı.....	73
Resim 75: Beylerbeyi Sarayı Bodrum Kat Banyosu.....	74
Resim 76: Beylerbeyi Sarayı Üst Kat Banyosu.....	74
Resim 77: Mısır Apartmanı, 360 İsimli Mekân.....	76
Resim78: Vlora Han, Karaköy.....	76
Resim79: Frej Apartmanı, Şişhane.....	77
Resim80: Gümüşsuyu Palas.....	78
Resim 81: Gümüşsuyu Palas Detay.....	78

GİRİŞ

Art Nouveau Akımı, Avrupa’da, 19. yüzyılın son çeyreğinde, aynı ortak kültürü yaşamış olan sanayileşmiş ülkelerde, aynı ortak özlemin bir ifadesi olarak ortaya çıkmıştır. “Art Nouveau” olarak adı geçen ve Fransızca’da “Yeni Sanat” anlamına gelen akım, 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın ilk yarısında, Avrupa ülkeleri başta olmak üzere, mimarlıktan başlayıp tüm sanat dallarına egemen olmuştur. Söz konusu akımın ortaya çıkışı çeşitli faktörlerin etkisi altında gerçekleşmiştir. Bu faktörler, sanat tarihinde egemen olan Batı geleneklerinden ziyade, Batı’nın o zamana kadar ilgisini çekmemiş klasik dışı gelenekler ile Doğu gelenekleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Art Nouveau Akımı’nın ilk filizleri İngiltere’de yeşermeye başlamıştır. Sanayi Devrimi’nin İngiltere’de ortaya çıkıp gelişmesi, bu filizlenme için en büyük alt yapıyı oluşturmuştur. Gelişmeyle eşanlı tutulan endüstri döneminde, insanlar makinelerin ve seri üretim yöntemlerine bağımlı hale gelmiştir.

18. Yüzyıl İngiltere’sinin önemli bir ressam ve şairi olan William Blake (1757-1827), endüstri şehirlerini egemenliği altına alan bu maddeci düşünce yapısına karşı durmuş; akademik resmi küçümseyerek, şiir ve hayalle süslediği özgün yapıtlar üretmiştir. Yapıtlarında, gerçekçi olma kaygısı gütmemiş, hayalinde ne gördüyse eserlerinde onu betimlemiştir. Bu yüzden, Rönesans’tan sonra, geleneksel kalıplara karşı çıkan ilk sanatçı olarak kabul edilmektedir.

William Blake’in çalışmaları, özellikle şiir ve suluboya resimleri, Pre-Raphaelist Akımı’nın kurucusu Dante Gabriel Rossetti (1828-1882) için ilham kaynağı olmuştur. Bu etkilerle yazdığı ve resimlediği kitap Rossetti Elyazması olarak anılmış ve Pre-Raphaelist Akımı’nın en önemli kaynağı haline gelmiştir. Pre-Raphaelist Akımı, Raphael öncesi sanatını örnek almış; parlak renkleri, keskin çizgileri ve detay titizliği ile karakterize olmuş ve konularını genellikle, Ortaçağ efsaneleri ile Dante’den seçmiştir.

Dönemin sosyal ve ahlaki problemleri de, bu akımı temsil eden sanatçıların ilgilendiği konular arasına girmiştir. Rossetti'nin Edward Burne Jones (1833-1898) ve William Morris (1834-1896) ile olan arkadaşlığı Arts and Crafts Akımı'nın kurulması üzerinde etkili olmuştur. Arts and Crafts Akımı 19. yüzyılın ortalarında, William Morris ve John Ruskin'in (1819-1900) öncülüğünde kurulmuştur. Sanat ve zanaat ayırımını ortadan kaldırmayı ve endüstriyel üretimin karşısında, el üretimi sanatı yeniden canlandırmayı düşünsel arka plan edinen akım, dönemin seçmeci anlayışlarına karşı çıkmış, el emeği ile özgün tasarımlar yapmayı savunmuştur. Ruskin, Sanayi Devrimi'nin öncülük ettiği yeni makinelerin icadı ve bu gelişmelerin sonucunda seri üretimin yaygın hale gelmesi geleneksel zanaatçılığı ve el sanatlarını yok etmeye başladığını düşünmüş ve buna karşın Gotik yapı teknikleri ve el işçiliğini canlandırmaya çalışmıştır. Kendisi ayrıca, endüstrinin yapı istemine kattığı demir ve çelik gibi yeni malzemelere karşın, doğal malzeme kullanımının önemini vurgulamıştır. Rönesans sanatına gönderme yaparak, yapıtlardaki tamamlanmamışlığın, yaşam işareti olduğunu ve yaşayan şeylerde düzensizlik ve eksiklikler bulunduğunu ileri sürmüştür.

Arts and Craft Akımı'nın en önemli savunucusu olan William Morris ise, mimar ve ressam olma yolunda çalışmalar yapmış, ancak daha çok tasarım sanatları üzerinde yoğunlaşmıştır.

Arts and Crafts Akımı, özellikle uygulamalı sanatlarda varlığını hissettirmiş, açtığı sanat ve zanaat okullarıyla ve uygulamalı sanatlara ait yazılarıyla yayılma imkânı bulmuş ve böylece her sınıftan halkın beğenisine sunulmuştur. Akımın, endüstri paralelinde gelişen seri üretime karşı el sanatlarını canlandırma ve sanatı topluma kazandırma gibi düşünceleri, Ruskin'in "tamamlanmamışlık" ile Morris'in "yalınlık" ifadeleri Art Nouveau Akımı ve daha sonra ortaya çıkan Modern Sanat üzerinde etkili olmuştur. Art Nouveau akımı eski dönemlerden, romantik resimden, Rafael öncesi sanattan, Barok'un taşkın biçimlerinden, Uzakdoğu sanatının keskin kıvrımlarından etkileniyordu.

Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışma İstanbul'da çeşitli yapılarda ve kullanım eşyalarında görülen Art Nouveau tarzı seramikleri, Avrupa örnekleri ışığında bir bütün etrafında toplamak, kökenlerini araştırıp teknik ve üslup açısından tanımlarını yapmak ve değişen zaman içindeki son durumlarını ve varlıklarını araştırmayı amaçlar. Çalışma kapsamında; İstanbul'da 19. yüzyıl sonu ile 20. yüzyıl başında inşa edilen yapılar ve bu yapılarda kullanılan seramikler teknik ve sanatsal açıdan incelemeye alınmıştır. Bu doğrultuda, Art Nouveau tarzında yapılmış olan yapılara göz atılmış ve yapılarda kullanılan seramik malzemeler, dekoratif eşyalar ve sanat eserleri de incelemeye alınmıştır. Bu kapsamda seramik sanatının, İstanbul mimarisinin tarihi ve gelişimi ele alınmış aynı zamanda bu akımın seramik sanatı ve mimari üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Çalışmanın ana konusunun İstanbul olmasından dolayı, bu akımın İstanbul'a gelişi ve gelişim süreci ve İstanbul'daki son durumu incelenmiştir. Son olarak, bu akımın seramik sanatını üzerine yansımaları doğrultusunda dönemin önemli yapıları ve kullanılan seramikler değerlendirilmeye alınmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

19. ve 20. yüzyıl İstanbul mimarisinde kullanılan Art Nouveau üsluplu seramiklerin incelemesini konu alan bu çalışma kapsamına, Art Nouveau özellikleri taşıyan yapılar; yapıların iç mekânlarında ve dekoratif amaçlı kullanılan Art Nouveau üsluplu seramikler araştırılmıştır.

Çalışma; Giriş bölümü, Kaynakça dâhil olmak üzere toplam 5 ana başlık halinde düzenlenmiştir. İkinci bölümde seramik sanatı ve mimaride kullanımı ele alınmıştır, Bu bölümde seramiğin ortaya çıkışı, kullanım amaçları, tarihsel süreç içinde gelişimi, mimarideki kullanım alanları, kullanım şekli ve seramik malzemelerin yapı üzerindeki etkileri anlatılmıştır. Art Nouveau akımının ortaya çıkışı, bu akımın oluşumu ve yayılması tarihsel gelişimi anlatılmıştır. Art Nouveau akımına öncülük eden sanatçılardan oluşan bir tablo çizilmiş ve bu sanatçıların yaptıkları işlerden örnekler sıralanmıştır. Avrupa ülkelerinde Art Nouveau üslubu ile yapılan yapılardan örnekler verilmiş, akımın mimari ve seramik üzerindeki etkileri incelenmiştir. İstanbul'a nasıl ve kimler tarafından geldiği, İstanbul'daki yapıları nasıl etkilediği araştırılmıştır. Bu akımın karakteristik özelliklerini gösteren İstanbul'daki yapılar incelenmiş, bu yapılarda fotoğraf çekimi yapılarak araştırmalar desteklenmiştir. Yapılarda kullanılan dekoratif ve taşınabilir seramik malzemeden yapılmış ürünler,

hamamların duvar ve tavanlarında kullanılan seramikler incelenmiştir. Art Nouveau akımının İstanbul yapılarındaki son durumu ele alınmış tarihi değer taşıyan yapıların günümüzdeki durumları sergilenmiştir. Araştırma sırasında verilen bilgiler resimler eklenerek desteklenmiş ve araştırma içerisinde küçük çaplı bir katalog oluşturulmuştur. Araştırmada sonuç bölümünde bu akımın İstanbul'daki mimari yapıya uygunluğu, kalıcılık durumu ve yapılan araştırmalar sonucunda gelinen nokta anlatılmıştır.

SERAMİĞİN TARİHİ

İnsanoğlu uygarlıkları yaratırken suyu, toprağı ve son olarak ateşini kullanmıştır. Bu elementler 8000 yıl önce insanlığın en eski destanlarının yaşandığı Anadolu’da bir araya gelmiş ve koca bir medeniyetin yaratılışında gerek figürlerle gerekse yazının kullanımından sonra hikayelerle tasvir edilmiştir.

Anadolu, tarih boyunca Lidya, Urartu, Hitit, Selçuklu, Osmanlı gibi sayısız uygarlığa kapılarını açmış, farklı kültürleri barındırmış ve insanlık tarihinin en önemli dönüşümlerine tanıklık etmiş zengin bir coğrafyadır. İlk seramikler M.Ö. 6000’de Çatalhöyük’te yapılmıştır. Geçmiş insanlığın varoluşu kadar eski olan seramik, insan ihtiyacına göre farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Yemek kapları, kadeh, çömlek, takı ve oyuncak bunlardan seçili örneklerdir.

Eski çağlardan günümüze kadar günlük yaşantımızın büyük bir bölümünde karşımıza çıkan, sanatsal yönüyle ön planda olan ayrıca doğaya da zarar vermeyen seramik, insanlık tarihinin bütün evrelerinde karşımıza çıkmış ve önemli bir konuma sahip olmuştur.

Tarihin kaydettiği en eski seramik kalıntıları Anadolu’da ortaya çıkmıştır. İnsanoğlunun en eski yerleşim birimlerinden biri olan Hacılar ve Alacahöyük’te bulunan seramik, çanak ve çömlekler İ.Ö. 6000 yıllarına aittir. Bu eserler insanlık tarihinin seramik alanında ortaya koyduğu özgün ve ilk sanatsal yapıtlardır.

Neolitik çağ ile başlayan seramik üretimi günlük kap ve benzeri şekillerde kullanılmasının dışında, dinsel törenlerin idollerini taşıyan ana tanrıça heykelcikleri, takı ve süs eşyası olarak da biçimlendirilmiştir. Mağara duvarlarını aydınlatmak için topraktan yapılan kandiller, mektuplar için tablet, ölümlerin küllerini saklamak için topraktan kaplar kullanmışlardır. Seramik her dönemde ait olduğu uygarlığın sosyal ve kültürel yaşamının yansıtıcısı olmuştur.

MİMARİDE SERAMİK

Binlerce yıllık seramik kültürümüz farklı alanlarda mükemmel örnekleri kapsamaktadır. Bugün de iç ve dış mekânlarda kullanılan seramik ürünler bu kültürün devamı niteliğindedir. Gelişen seramik teknolojileri ve seramik sanatı mimaride kullanılan ürün yelpazesini geliştirmiştir. Kullanılan seramik ürünler, kullanım alanlarına göre sınıflandırılacağı gibi, teknik özelliklerine göre de gruplandırılabilir. Bu yaklaşımla banyo, mutfak gibi mekânlar ıslak mekânlar olarak ele alınacağından bu kısımlarda kullanılacak seramik kaplama malzemelerinin su emme düzeyleri çok önemlidir. Oysa dış kaplama malzemelerine baktığımız da ise bu özellik yanın da dona karşı dirençleri de çok büyük önem kazanır. Bu ayrıntılara dikkat edilmeden sunulan çözümler bir süre sonra çatlama, kırılma, kabuklanma gibi problemlerin de ortaya çıkmasına sebep olur.

Mimari de özellikle dış mekânlar da kullanılacak süsleme amacıyla yapılan seramik duvar elemanlarında da dikkat edilmesi gereken en önemli unsurlardan biri soğuğa ve sıcağa karşı kullanılan malzemelerin dirençli olmasıdır.

Türklerin mimari ve seramik konusundaki teknik bilgilerinin mükemmelliği binlerce yıldır, Semerkant'tan Konya'ya, kervansaray, medrese, camii gibi yapıların iç ve dış yüzeylerinde bugün bile en parlak en canlı renk ve süsleme özelliklerini muhafaza ederek süregelmiş olmalarıyla ölçülebilir.

ART NOUVEAU'NUN BAŞLANGICI

19.yy sonlarında 20.yy başlarında ortaya çıkan bu akım Fransızca “ Yeni Sanat “ anlamına gelmektedir. Endüstri Devrimi sonucu, bu gelişimden yararlanıp geliştirilen sanat ürünlerine tepki olarak ortaya çıkan Art Nouveau akımı uluslararası bir nitelik kazanmıştır. Endüstri devriminin yaşandığı dönemde sanatın her dalında üslup karmaşası yaşanmaktadır. Zengin, aydın ve özgürlükçü soylular estetik gereksinimleri doğrultusunda bir arayış içerisine girmişlerdir.

Art Nouveau ismi 1896 yılında Paris’te açılmış olan dekoratif mobilya ve aksesuar satan bir mağazadan gelmektedir.¹

Art Nouveau akımının yeni arayışların sonucu olarak tüm ülkelerde aynı tarihlerde ortaya çıktığı söylenebilir. Endüstri devriminin estetik değerlerden uzak, sanatsal yönden zayıf ürünlerinden kurtulup kaybolan değerleri tekrar öne çıkarmak isteyen sanatçılar daha eski dönemleri incelemeye başlamışlardır. Art Nouveau’nun uygulamaya çalıştığı şey; birçok ülkede uygulama pratiğini kaybetmiş olan sanat işçiliğini ve zanaatkârlığı yeni bir anlayış ve görüşle tekrar uyandırmak, belki çağın sert değerlerine karşı daha yumuşak ölçüler getirmektir.²

Bu akım Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde ortaya çıkmış her ülkede kendine özgü bir karakter göstermiştir. Temelde karşı çıkmayı ve değiştirmeyi amaçlamıştır. Fransa’da ”Art Nouveau”, Almanya’da“Jugendstil”, Avusturya’da “Secession”, İspanya’da “Monernisya veya Modernismo”, İngiltere’de “Stil Liberty” isimlerini almıştır.

1. Gözde Karagöz, Doğaya Öykünme; Art Nouveau Mimarlığı, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mayıs 2007

2. Afife Batur, Mimari Akımlar 1, s.94-117, YEM Yayınları, Mart 1996

Art Nouveau Akımının Oluşumu ve Yayılması

Bir sanat akımı hiçbir zaman kendiliğinden oluşmaz. Sanat akımları genelde geliştiği coğrafya ve kültürlerin etkileri ile harmanlanarak ortaya çıkar. Bir akımın oluşabilmesi için kendinden önceki akımlardaki esintileri birleştirip, kendine has olan yenilikleri üzerine ekleyerek, ortaya çıkmaya başladığı dönemin etkilerinden de faydalanarak, sanatın asıl amacı olan “ bilinçlendirme ve görünmeyeni gösterme“ eylemini bu oluşum süreci doğrultusunda bir basamak yukarı taşımaktır.

Art Nouveau akımı 19.yüzyılın sonlarına ve 20.yüzyılın başlarına doğru ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkmaya başlamasındaki asıl neden sanayi ve endüstrinin gelişmesiyle ortaya çıkan sanat eserlerinin yetersizliği, estetik kaygılardan uzak olarak ”geliştirilen” sanat ürünleridir. Fakat bu akım, endüstriyel sanat üretimine ne kadar karşı olsa da, sanayileşme ve ekonomik gelişmenin olanaklarından bir o kadar yararlanmış, basım, yayım ve ulaşım teknolojisindeki olanaklarını kullanmıştır.

Art Nouveau Akımı'nın ortaya çıkmasında etkili olan bir diğer kaynak da Kelt sanatıdır. M.Ö. 5. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkıp, Orta ve Batı Avrupa'nın Kelt asıllı halkı tarafından şekillendirilen üslup, özellikle kullanım eşyaları üzerinde etkili olmuş, grift ve simgeci bir anlayışla şekillenmiştir. Kelt etkisi Pre-Raphaelist sanatçılar ile Arts and Crafts sanatçılarının işlerinde etkisini hissettirmiştir. Liberty and Co.'da Kelt sanatına özgü motiflerin kullanıldığı objeler satılmıştır. Kelt sanatının, Orta Asya sanatındaki Hayvan Üslubu ile benzerlikler gösteren Ejderha Üslubu Art Nouveau süslemeleriyle kaynaşmıştır.

Art Nouveau'nun etkilendiği akımlardan biride sembolizmdir. Bu iki akımın birbirlerinden etkilendiğini söylemek daha doğru olur. İki akımda doğayı olduğu gibi taklit etmez. Gerçekçiliğe karşı, düşünce, duygu ve ülküleri savunmaları ve maddeci çağa karşı çıkıp manevi değerleri öne sürerek, dinsel ve mistik konuları betimlemeyi tercih etmeleri Art Nouveau'nun simgeci yanının alt yapısını oluşturmuştur³.

3. Kaya Özsezgin, ”Art Nouveau ya da Modern Stil”, Milliyet Sanat Dergisi, Yeni Dizi, No:51 (Temmuz 1982), s.2

Art Nouveau'nun esin kaynaklarını Kelt bezemeleri, Rokoko üslubu, Arts and Crafts hareketi, Pre-Raffaellocuların resimleri ve özellikle Avrupa ve Uzakdoğu arasındaki ticaretin canlanmasıyla yeni bir sanat anlayışı olarak beliren Japon dekoratif tasarımları ve ağaç baskıları oluşturur⁴. Art Nouveau Akımı'nın ilk belirtileri İngiltere'de görüldüğü düşünülse de bu akımın bütün ülkelerde aynı dönemlerde ortaya çıktığını söylemek daha doğru olur.

Art Nouveau Akımı, Minos, Girit sanatlarından da etkilenmiştir. Tunç Çağı'nda Girit'te gelişen Minos sanatının mimari, fresk, fildişi ve seramik ürünleri, Art Nouveau motiflerine ilham kaynağı olmuştur. Özellikle, Girit vazoları üzerinde bulunan ve Japon sanatıyla benzerlik gösteren su motifleri en sevilen unsurlar haline gelmiştir⁵. İslam ve Osmanlı sanatının soyut doğa formları ve sivri kemerleri Art Nouveau sanatçıların ilgisini çekmiştir. Art Nouveau, ayrıca, eski çağlara ait üsluplar dışında, kendisine yakın olan üsluplardan da etkilenmiştir. Barok ve Rokoko sanatlarının eğrisel ve bitkisel kıvrımları bu üsluplara örnek teşkil etmektedir⁶.

Art Nouveau akımı birçok eski kültürden etkilenmiş olsa da “yeni” ve “çağdaş” olmak temel ilkeleriydi. Akım her ne kadar teknoloji ve sanayinin gelişimine tepkili olsa da bunların getirdiği olanaklardan da faydalanmıştır. Özellikle sokak afişlerinin gelişmesi Art Nouveau'nun tanınmasında ve yayılmasında faydalı olmuştur. Matbaanın, kitap ve dergilerin çoğaltılabilmesi, yeni baskı ve resimleme tekniklerinin gelişmesi Art Nouveau öncülerinin düşüncelerini yaymasına ve tanınmasına yardımcı olmuştur. Sadece afişler ve dergiler değil; tasarlanmış metro girişleri, çöp kutuları, sokak lambaları gibi kent dokusunda etkili olan ve halkın içinde tasarımlar Art Nouveau'nun daha hızlı yayılmasına ve benimsenmesine yol açmıştır.

4. Hatice Adıgüzel, 19-20. Yüzyıl İstanbul Mimarlığında Art Nouveau Üsluplu Çiniler, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Türk- İslam Sanatları Programı, İstanbul 2006

5. Hatice Adıgüzel ², 19-20. Yüzyıl İstanbul Mimarlığında Art Nouveau Üsluplu Çiniler, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Türk- İslam Sanatları Programı, İstanbul 2006

6. İnan Çiler, “Art Nouveau Akımı”, Art Dekor, Sayı:25, (Nisan 1995), s.94

Art Nouveau Akımı, Paris’te 1900 yılında açılan Dünya Sergisi ile doruk noktasına ulaşmıştır⁷. Bu önemli sergi çeşitli kültürleri bir araya getirip aynı zamanda Art Nouveau’nun da tanınmasında önemli bir rol oynadı. Art Nouveau akımı en çok mimariyi etkisi altına almış olsa da resim, grafik, mobilya, seramik ve çini, heykel gibi birçok sanat dalını da etkisi altına almıştır.

7. Elif Ayşe Dora, “Duygusal Zekâ Art Nouveau ve Dayanılmaz Kıvrımları”, Tasarım Dergisi, Sayı:162, (Haziran 2006),s:70

Tablo 1. Çalışma alanlarına göre ArtNouveau üsluplu sanatçılar			
Resim ve Grafik	Mimari	Seramik, Çini ve Heykel	Mobilya
Gustav Klimt (1862–1918)	Antoni Gaudí (1852–1926)	Edmond Lachenal (1855–1948)	Eugène Gaillard (1862–1933)
Gerda Wegener (1886–1940)	Charles Rennie Mackintosh (1868–1928)	Ernest Chaplet (1835-1909)	Louis Majorelle (1859–1926)
Valentin Serov (1865–1911)	Henry Van de Velde (1863–1957)	Vilmos Zsolnay (1828–1900)	Carlo Bugatti (1856-1940)
Alphonse Mucha (1860–1939)	Victor Horta (1861–1947)	Artus Van Brigghe (1869–1904)	
Henri de Toulouse-Lautrec (1864–1901)	Raimondo Tommaso D'Aronco (1857–1932)	Antonin Daum (1864–1930)	
Hans Unger (1872–1936)	Hector Guimard (1867–1942)	Albert Dammouse (1848-1926)	
E. M. Lilien (1874–1925)	Josef Hoffmann (1870–1956)	Adrien-Pierre Dalpayrat (1844-1910)	
Stanisław Wyspiański (1869–1907)	Otto Wagner (1841–1918)	Raoul Larche (1860 - 1912)	

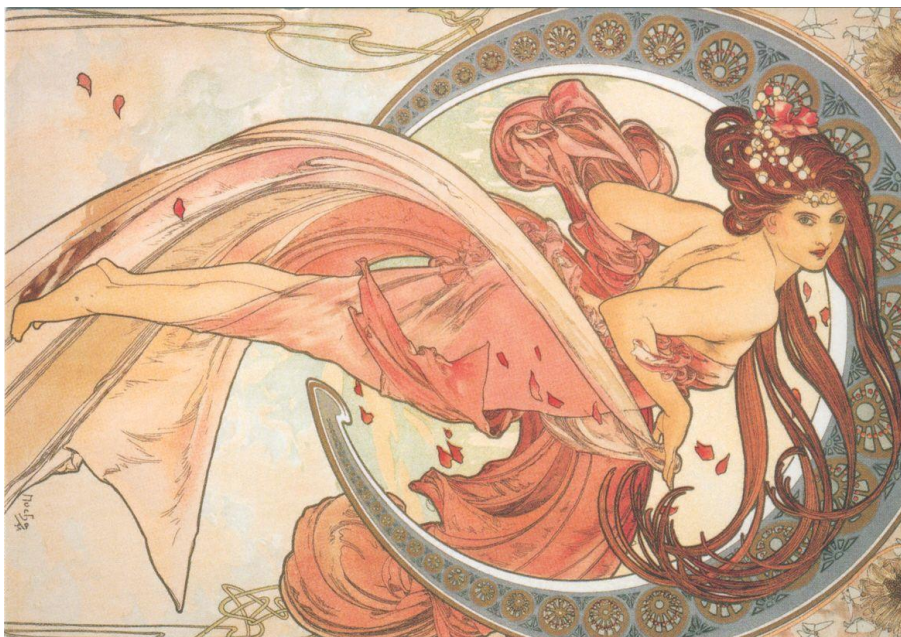

Resim1: Gustav Klimt-The Girlfriends (Die Freundinnen), 1916-17

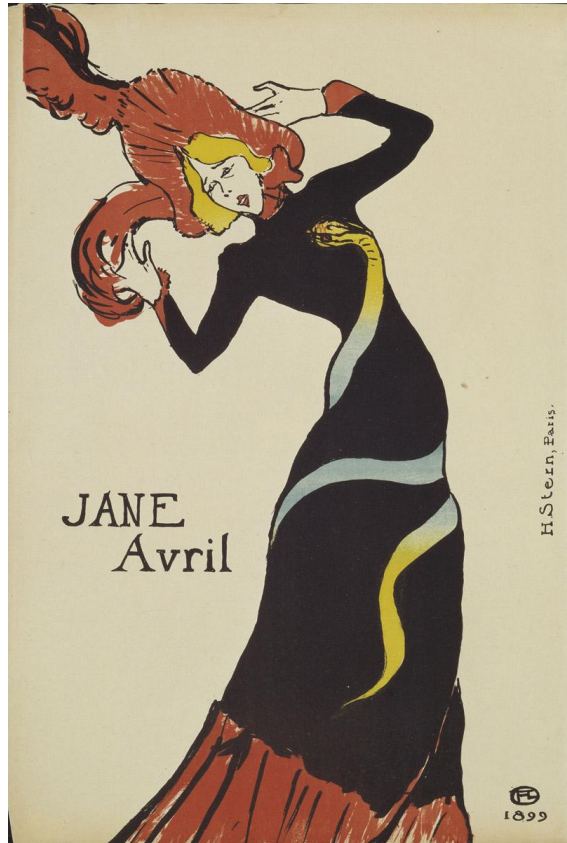
Sembolist akımın öncülerinden Gustav Klimt aynı zamanda Viyana Art Nouveau (Seccession) akımında öncülerindedir. Eserlerinde genellikle kadın figürleri kullanan sanatçı bu yaklaşımı ile Art Nouveau etkilerini eserlerinde gösterir.

Resim2: Valentin Serov- Helena Ivanovna Roerich, 1909

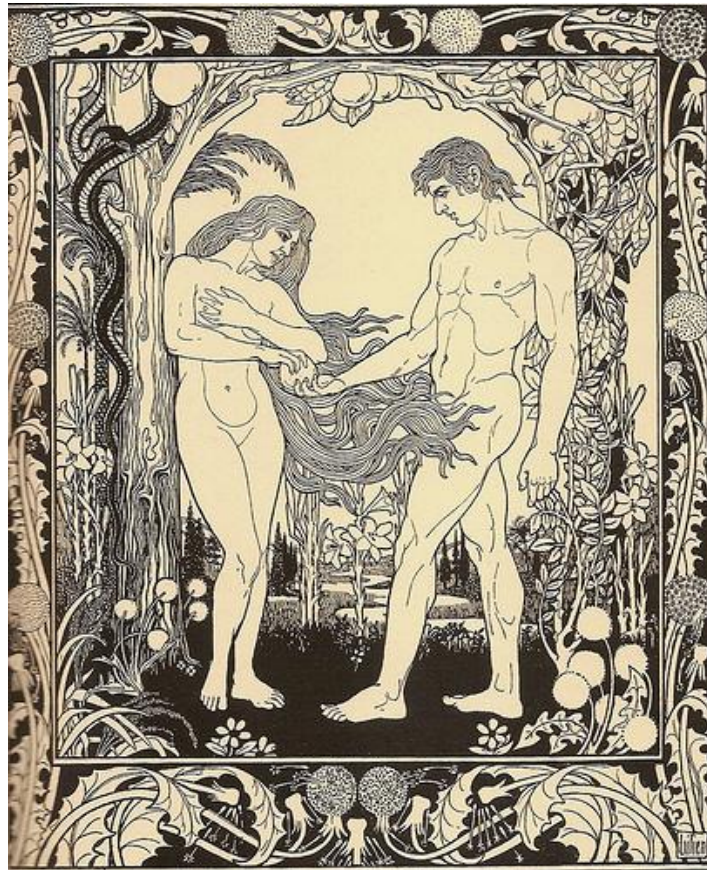
Resim3: Alphonse Mucha,- Dance, 1898

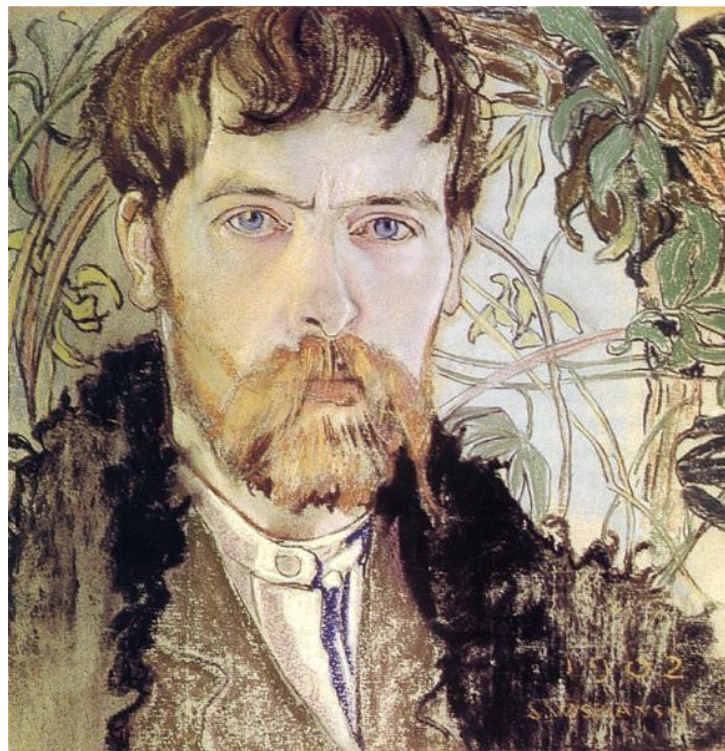
Resim4: Henri de Toulouse-Lautrec-Jane Avril, 1893

Resim5: Hans Unger

Resim6: E. M. Lilien-Blue Beat

Resim7: Stanisław Wyspiański- Autoportret, 1902

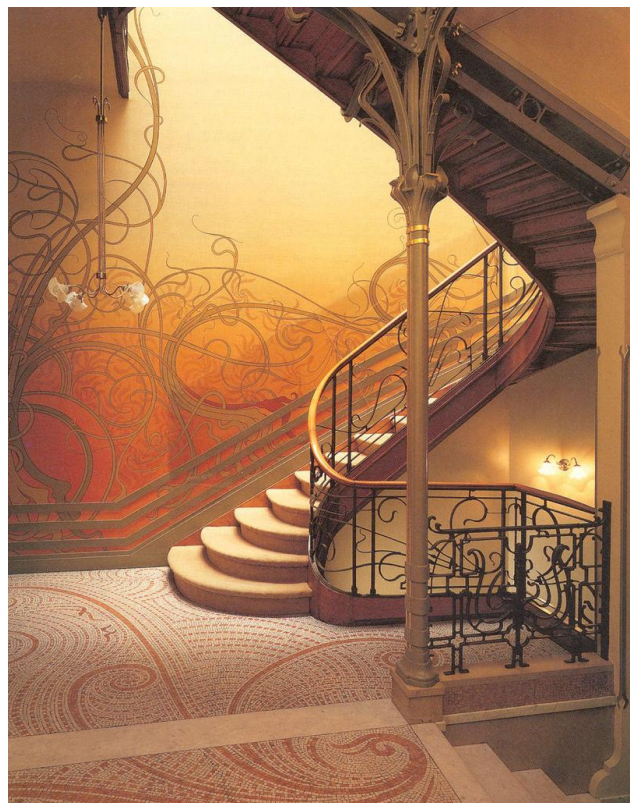
Resim8: Antoni Gaudi- La Sagrada Familia, 1882-∞

Resim9: Charles Rennie Mackintosh-Furniture

Resim10: Henry Van de Velde-Haus Hohe Pappeln, 1907

Resim11: Victor Horta- Tassel House, 1893-5

Resim12: Raimondo D'Aronco-Botter Apartmanı

Resim13: Raimondo D'Aronco-Şeyh Zafir Türbesi

Resim14: Hector Guimard-Paris Metro

Resim15: Otto Wagner

Resim 16: Edmond Lachenal-Vazo

Resim17: Ernest Chaplet

Resim18: Vilmos Zsolnay

Resim19: Artus Van Briggle-Vazo

Resim20: Antonin Daum

Resim21: Albert Dammouse

Resim22: Adrien-Pierre Dalpayrat

Resim23: Raoul Larche

Resim24: Eugène Gaillard

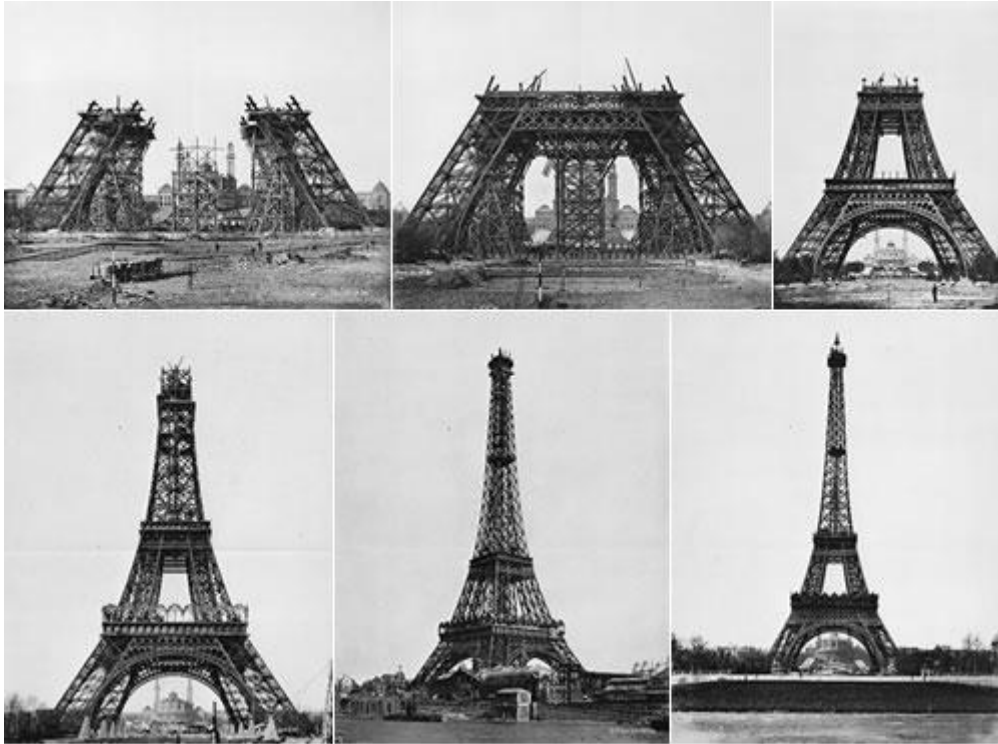
Resim25: Louis Majorelle

Resim26: Carlo Bugatti

Art Nouveau Akımının Mimariye Etkileri

Bu yenilikçi akımla birlikte mimari anlayışta değişmiştir. Farklı tasarımı, yapının içinin ve dışının birbiriyle mükemmel bir denge oluşturması ve yeni malzemelerin de kullanılmaya başlanması akımın tartışmasız yenilikçi olduğunun kanıtıdır. Demir malzemenin kullanılmaya başlaması mimari açıdan devrim sayılmaktadır. Demir malzemeyle birlikte aynı zamanda cam kullanımına da ağırlık verilmesi ışık ve aydınlatma çözümlerine yeni bir anlayış kazandırmıştır. Demir ve cam, yapı malzemesi olarak Art Nouveau akımının karakteristik özelliklerindedir. Hem dekoratif amaçlı hem de günlük yaşamda birçok şekilde kullanılmaktadırlar. Doğadaki organik düzen Art Nouveau akımından etkilenen sanatçıların çıkış noktası olmuştur. Kadın figürleri, kıvrılan bükülen çizgiler, bir çiçeğin sapı, asma dalları, üzüm taneleri, soyut dalgalı biçimler Art Nouveau'nun bazı tasarım özelliklerindedir.

Resim27: 1889 Paris Fuarı için yaptırılan Eiffel Kulesi

Duvar resimleri, sgraffito teknikleri, mozaik ve cam işçiliği ve mobilyalardaki organik uyum geçmişte olduğu kadar günümüzde de beğeni kazanmaktadır.

Art Nouveau akımında geometrik ve bitkisel olmak üzere 2 farklı eğilim vardır.⁸ Belçika ve Fransa'da bitkisel öğelerin ağırlıkta olduğu yapıtlar üretilirken, Avusturya ve İskoçya'da daha çok geometrik çizgilerin egemen olduğu görülür.⁹

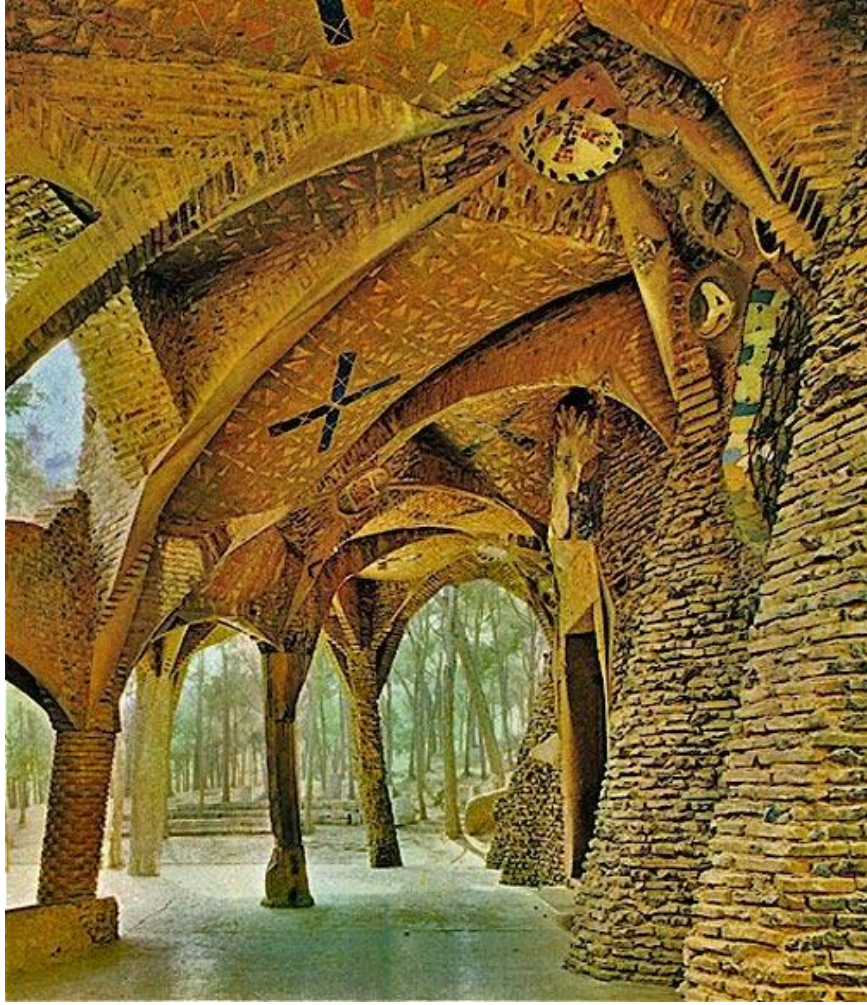
Akımın önemli temsilcilerinden Antoni Gaudi doğa aşığı bir insan olduğunu yarattığı müthiş eserlerde ortaya koymuştur. Koyu bir Katolik, Katalan bir mimardır. Bir bakır ustasının oğlu olan Gaudi mimari eğitimini Barcelona'da tamamladıktan sonra tüm sanatsal yapıtlarının ve kişisel gelişiminin kaynağı burası olmuştur. Fransız mimar Eugene Viollet-le-Duc ve "süsleme, mimarının kaynağıdır" diyen İngiliz düşünür John Ruskin'den etkilenmiştir.

8. Özlem Özer, Günümüzde Özgün İşlevsel Seramik Sanat Objeleri, Marmara Üniversitesi GSF, 2007

9. Özlem Özer², Günümüzde Özgün İşlevsel Seramik Sanat Objeleri, Marmara Üniversitesi GSF, 2007

“Atölyemin önündeki ağaç benim ilham kaynağım” diyen Gaudi bu sözleriyle doğaya olan hayranlığını dile getirmiştir. Park Güell, Casa Mila, La Sagrada Familia, Casa Batllo önemli eserleri arasındadır.

Tablo2: Art Nouveau Akımı ile Mimarideki Yenilikler
Demir malzeme kullanılmaya başlanması
Mimaride cam ağırlıklı olarak kullanılmaya başlanmış ve farklı ışık çözümleri ortaya çıkmıştır.
Aydınlatmanın önem kazanmasıyla cam pencerelerle aydınlatılan merdiven ya da hollerin merkez olarak yerleştirildiği yeni bir plan düzenine gidilmiştir.
Farklı asimetri, geometrik olarak tanımlanması zor ve farklı plan öğeleri, kıvrımlar, çizgisellik, doğanın akıcılığına eğilimli bir tasarım anlayışı gelişmiştir.
Binanın dış cephesi ile iç dekorasyonunda doğal bir bütünlük sağlanmıştır

Resim28: Antoni Gaudi-Colonia Güell

Doğaya verdiği önemi yaptığı her eserinde gözler önüne seren Antoni Gaudi Park Güell isimli eserinde bölgede bulunan ağaçlara zarar vermeyecek şekilde tasarımını ona göre şekillendirmiştir.

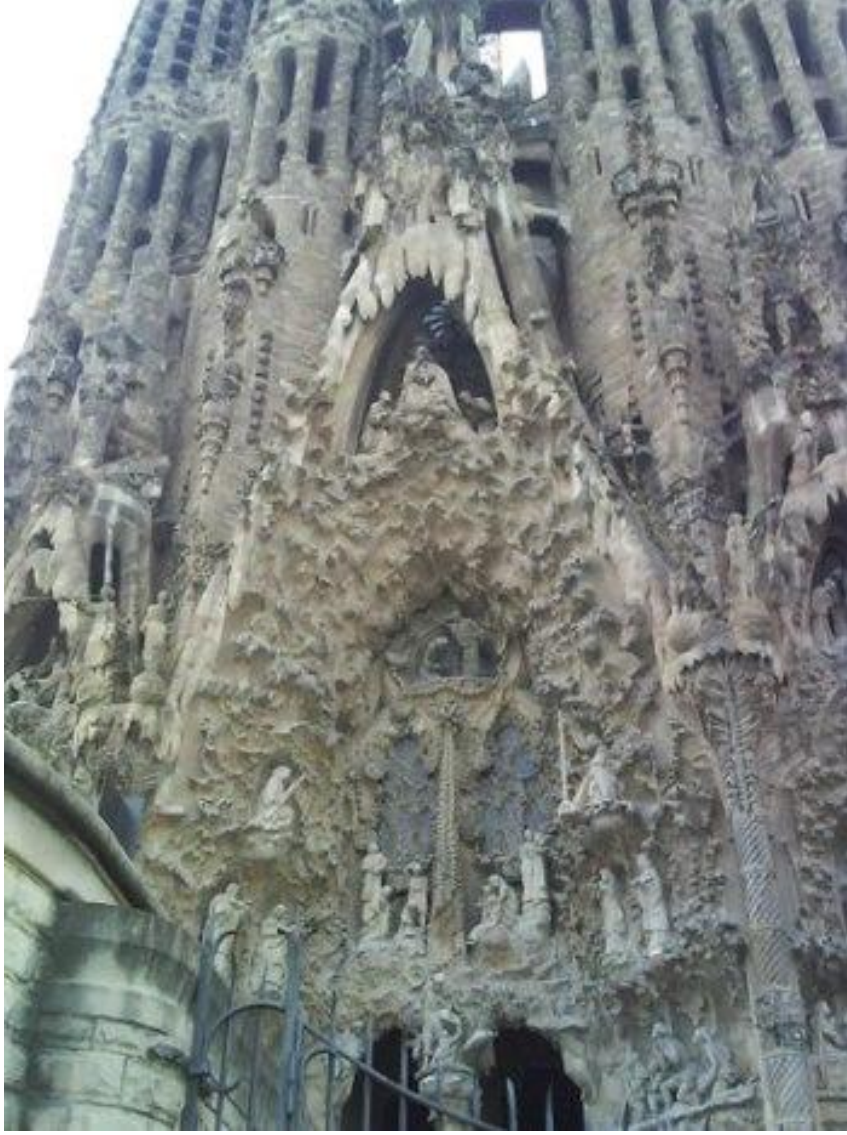

Resim29: Antoni Gaudi-Palau Güell

Bol bol mozaik kullanan Gaudi'nin Palau Güell isimli eserinin bacaları sembolik hale gelmiştir

Resim30: Antoni Gaudi-Casa Batllo

Resim31: Antoni Gaudi-La Sagrada Familia İsa'nın Doğumu

Bu akım birçok sanatçıyı etkisi altına almıştır. Victor Horta, Hector Guimard, Charles Rennie Mackintosh, Raimondo Tommaso D'Aronco, Otto Wagner Art Nouveau'dan etkilenen sanatçılardan bazılarıdır.

Art Nouveau Akımının Seramiğin Değişmesine Etkileri

Art Nouveau akımı birçok sanat dalını etkilediği gibi seramik sanatı üzerinde de etkili olmuştur. Art Nouveau'nun temel taşlarını oluşturan organik formlar seramik sanatında da etkili olmuştur. Bu yüzden ki Art Nouveau üslubuyla yapılmış bir seramik hemen göze çarpar. Sır ve kildeki farklılıklar ilk bakışta kendini gösterir ayrıca farklı ve ilgi çekici tasarımları ile beğeni kazanır.

Art Nouveau tarzı seramiklerde organik formlar fazla uzun ömürlü olmamıştır. Akımın öncü sanatçıları süsleme ve renk ile uğraşmayı tercih etmişlerdir. Geleneksel vazo ve kulplar kendilerine kıvrak eğilimli yeni bir görünüm aradılar. Kulplar bu yeni anlayışta daha özgürleşti kabartma ve dekorlar ön plana çıktı. Ağız ve boyun kısmı uzatılarak zayıf silüetler oluşturulmuştur.

Kadın Art Nouveau'da sıkça kullanılan bir temadır. Bu akım gerçek dışı canlılar yaratma imkânı da vermiştir. Örneğin; Kadın başı olan bir hayvan gibi. Tavus kuşu, kurbağa, kedi, baykuş, kuğu, panter, nilüfer, bambu, üzüm salkımları gibi motifler rölyef ve çizgisel olarak kullanılan örneklerden bazılarıdır.

Bu yeni akımda desen ve rölyefin olduğu kadar Art Nouveau tarzı seramiklerde kullanılan sırlarda ön plana çıkmıştır. Şeffaf, mat, krakle sırlar kullanılmaya başlanmıştır. Birbirine geçmiş renkler, çatlak ve dalgalı sırlarda bu üslupta denenmiştir.

Andre Metthey birçok sanatçının seramiğe yönelmesine olanak tanımıştır.

Resim32: Andre Metthey

Resim33: Andre Metthey

Resim34: Antoni Gaudi- Park Güell

Resim 35: Antoni Gaudi- Park Güell Oturma Birimleri

Resim 36: Antoni Gaudi- Park Güell

Resim 37: Vilmos Zsolnay

Resim38: Art Nouveau tarzı vazo

Form olarak Art Nouveau tarzı seramik ürünlerde fazla uzun ömürlü olmamış daha çok renk ve süslemeye gidilmiştir. 2 vazoda da kadın figürü kullanılmıştır.

Resim 39: Art Nouveau tarzı vazo

Art Nouveau Akımının İstanbul'da ki Yansımaları

Bu yenilikçi akım birçok ülkede aynı arayışların ortak sonucu olarak hemen hemen aynı dönemlerde ortaya çıkmıştır. Ancak bu akımın İstanbul'a gelişi Raimondo D'Aronco ile olmuştur. Bu yenilikçi akımın İstanbul'a geldiği dönemler Osmanlı Devleti'nin çöküş öncesi dönemine denk gelmektedir. Sürekli savaşlar ve yenilgiler devleti güçsüz duruma düşürmüştür. Maddi olarak imparatorluğun çöküntüye uğraması İstanbul ve bazı kentler için geçerli görülmemektedir. Bu gibi kentlerde şatafatlı yaşam halen devam etmekteydi. Bu dönemde İstanbul çeşitli nedenlerden ülkenin egemen kenti olarak görülmeye başlanmıştır. Ticaret, nüfus artışı, liman işlevlerinin önem kazanması bu nedenlerden bazılarıdır.

Osmanlı'nın içinde bulunduğu durum ne olursa olsun İstanbul yenilikçi düşüncelerin ve "Art Nouveau"nun boy gösterdiği Avrupa ülkelerinin parasal ve toplumsal koşullarına sahip gibi görünmekteydi¹⁰. Bu dönemde birçok Avrupalı mimar İstanbul'a gelmiştir. Çünkü İstanbul'da iyi bir inşaat ve mimarlık piyasası vardı.

Art Nouveau mimarlığının ilk örnekleri Osmanlı İmparatorluğunun ticareti ve sanayisi gelişmiş merkezlerinde ve bazı kıyı kentlerinde 20.yüzyıl başında görüldü¹¹.

1851 Londra Evrensel Sergisi dahil hemen hemen bütün uluslararası sergilere katılan Osmanlı İmparatorluğu İstanbul'da bir sergi düzenlemek istemekteydi. Tarım-Orman ve Maadin Nazırı Selim Melhame başkanlığında ve üye olarak Osman Hamdi Bey, Mimar Alexandre Vallaury, Saray Başmühendisi Berthier ve bazı yüksek memurlardan oluşan bir hazırlık komitesi kurulmuştu.

10. Onur Tunaşat, Mimari Akımlar I Yapı'dan Seçmeler, Yem Yayınları, İstanbul 1996, s.104

11. Onur Tunaşat², Mimari Akımlar I Yapı'dan Seçmeler, Yem Yayınları, İstanbul 1996, s.105

İstanbul'da büyük bir hasara neden olan deprem nedeni ile sergiden vazgeçilmek zorunda kalınmış ve II. Abdülhamit'in verdiği görevle mimar Raimondo D'Aronco hasar gören binaların onarımı görevini üstlenmiştir. Daha sonra kendi çalışmalarını da hayata geçiren mimar Art Nouveau etkileri ile İstanbul'u tanıştırmıştır.

Botter Apartmanı, Orman ve Maadin Nezareti binaları (şimdiki Marmara Üniversitesi Rektörlük binası), Şeyh Zafir Türbesi, Huber Köşkü, İtalyan Elçiliği Yazlık Binası örnek olarak verilebilir. Botter apartmanı İstanbul'daki ilk Art Nouveau örneğidir.

Resim40: Şeyh Zafir Türbesi

Resim41: Yıldız Sarayı çeşme

İstanbul'daki Art Nouveau yapıların en başta gelen örneklerini sıralarsak;

Şeyh Zafir Türbesi
Vlora Han
Botter Apartmanı
Ahmet Ratıp Paşa Köşkü
İtalyan Büyükelçiliği Yazlık Binası
Eski Mısır Konsoloslugu
Mısır Apartmanı
Faik Bey ve Bekir Bey Yalısı
Çubuklu Hıdiv Kasrı

Resim42: Ahmet Ratıp Paşa Köşkü

Resim43: Art Nouveau mimari-Vlorë Han Karaköy

Resim 44: Mısır Apartmanı

1910 yılında, yıkılan Trocadero Tiyatrosu'nun yerine, Mısırlı Abbas Halim Paşa tarafından kışlık konak olarak yaptırılan Mısır Apartmanı Mimar Hovsep Aznavuryan tarafından yapılmıştır. İstanbul'un ilk betonarme yapılarından olan Mısır Apartmanı Art Nouveau akımının da en önemli örneklerindedir.

Resim45: Çubuklu Hıdiv Kasrı

İstanbul'da ki bir başka önemli Art Nouveau yapılarından olan Çubuklu Hıdiv Kasrı Mısır'ın son hıdivi Abbas Hilmi Paşa tarafından İtalyan mimar Delfo Seminati'ye yaptırılmıştır.

Resim46: Faik Bey ve Bekir Yalısı

Raimondo D'Aronco imzası taşıyan Faik Bey ve Bekir Bey yalısı 1890-1895 yılları arasında yapılmıştır. Sara Sultan tarafından ikiz kızları için yaptırılan bu yalı döneminin izlerini taşır, aynı zamanda İkiz Yalılar adıyla da anılır.

İstanbul'da ki Art Nouveau Karakterini Yansıtan Yapıların Özellikleri

Yıldız Sarayı

Yapılış Tarihi: 19. Yüzyıl sonu 20. Yüzyıl başı

Bulunduğu Yer: Beşiktaş ilçesinde yer almaktadır.

İncelenme Tarihi: 2012

İncelenen Yerler: II. Abdülhamit Hamamı

Yapının Özellikleri

Sultan III. Selim'in (1789-1807) annesi Mihrişah Sultan için yaptırmıştır. Özellikle Osmanlı Padişahı II. Abdülhamit (1876-1909) döneminde Osmanlı Devletinin ana sarayı olarak kullanılmış olan saray günümüzde Beşiktaş İlçesi'nde yer almaktadır. Dolmabahçe Sarayı gibi tek bir yapı halinde değil, Marmara denizi sahilinden başlayarak kuzeybatıya doğru yükselip sırt çizgisine kadar tüm yamacı kaplayan bir bahçe ve koruluk içine yerleşmiş saraylar, köşkler, yönetim, koruma, servis yapıları ve parklar bütünüdür.

Resim47: Yıldız Sarayından Bir Örnek

Yıldız sarayında Art Nouveau esintileri II. Abdülhamit Hamamında görülmektedir. Bunlardan birkaç örnek;

Resim48: Yıldız Sarayı II. Abdülhamit Hamamı Soğukluk Bölümü Duvar Karosu

Resim49: Yıldız Sarayı II. Abdülhamit Hamamı Tavan karoları

Resim50: Yıldız Sarayı II. Abdülhamit Hamamı soğukluk bölümü duvar karesi

Yıldız Şale Köşkü

Yapılış Tarihi: 19. Yüzyıl sonu 20. Yüzyıl başı

Bulunduğu Yer: Beşiktaş, Ortaköy ve Balmumcu arasında

İncelenme Tarihi: 2012

İncelenen Yerler: Şale Köşkü ve Sarı Salon

Yapının Özellikleri

Resim 51: Yıldız Şale Köşkü

Yıldız Sarayı'nın bir parçası olan ve adını Fransızca "dağ evi" anlamına gelen "chalet" sözcüğünden alan Şale Köşkü, 19. yüzyıl Osmanlı mimarlığının en ilgi çekici yapılarından biridir. Köşk yüksek duvarlarla çevrili bir bahçe içinde ve farklı tarihlerde birbirine bitişik olarak yapılan üç yapıdan oluşmaktadır. Köşkün birinci bölümü 1880'de yapılmıştır. 1889 yılında Sarkis Balyan'a yaptırılan ek bina ile köşk genişletilerek oda ve salonlar eklenmiştir. Merasim Köşkü adıyla tanınan ve İtalyan Mimar D'Aranco'nun yaptığı üçüncü bölümün ise, 1898 yıllarında tamamlandığı bilinmektedir. Son iki bölüm, Alman İmparatoru II. Wilhelm'in İstanbul'a

gelişlerinde konaklaması için yapılmıştır ve bu özelliğiyle Şale, Yıldız Sarayı yapılar grubu içinde bir “devlet konukevi” niteliği taşımaktadır. Köşk, bodrumuyla birlikte üç katlı, ahşap ve kâgir olarak yapılmıştır. Osmanlı konut geleneğinin, yapıları Harem ve Selamlık olarak düzenleyen bölümlenmesi bu yapıda görülmemektedir. Dış dünyaya yedi kapıyla ve ahşap panjurlu pencerelerle açılan Şale'nin katları arasındaki bağlantıyı biri mermer, ikisi ahşap zarif merdivenler sağlamaktadır. Yapının en dikkat çekici mekânı, zemini duvardan duvara yaklaşık 406 m²lik tek parça Hereke halısıyla kaplı, tavanı altın yıldızlı panolarla süslenmiş, görkemli Tören Salonu'dur. Bu salonda, Sultan II. Abdülhamid döneminde muayede törenlerinin de yapıldığı bilinmektedir. Çırağan Sarayı'ndan getirilmiş sedef kakmalı kapılardan ötürü “Sedefli Salon” olarak da bilinen yemek salonunun mobilyaları, Sultan II. Abdülhamid tarafından Yıldız Sarayı bünyesindeki Tamirhâne-i Hümayûn'da yapılmıştır. Osmanlı beğenisini yansıtan yemek salonu dışında, köşkün tefrişinde Avrupa beğenisi egemendir. Şale'nin dekorasyonunda dikkat çeken unsurlardan biri de, büyük boyutlu İsveç yapımı Rörstrand çini sobalarıdır.

Resim 52: Yıldız Şale Ahşap Şömine

Yıldız Şale Köşkündeki üzerinde seramik karoların olduğu ahşap şömine karolardaki soyutlanmış çiçek desenleri ve kadın figürleri ile Art Nouvea karakterini ortaya koyar. Dönemin önemli özelliklerinden biride ahşap kullanımınıdır. Şöminenin ahşap bölümü üzerindeki kıvrımlar ve motifler

Resim 53: Yıldız Şale Ahşap Şömine

Dolmabahçe Sarayı

Yapılış Tarihi: 19. Yüzyıl sonu 20. Yüzyıl başı

Bulunduğu Yer: Beşiktaş

İncelenme Tarihi: 2012

İncelenen Yerler: Valide Sultan Hamamı ve Misafir Odası, Valide Sultan Yatak Odası

Yapının Özellikleri

Dolmabahçe Sarayı, otuz birinci Osmanlı padişahı Sultan Abdülmecid (1839-1861) tarafından yaptırılmıştır. İnşasına 13 Haziran 1843 tarihinde başlanan Saray, çevre duvarlarının tamamlanması ile birlikte 7 Haziran 1856 tarihinde kullanıma açılmıştır. Saray'ın ana yapısı; Mâbeyn-i Hümayûn (Selâmlık), Muâyede Salonu (Tören Salonu) ve Harem-i Hümayûn adlarını taşıyan üç bölümden oluşur. Mâbeyn-i Hümayûn; devletin yönetim işleri, Harem-i Hümayûn; Padişah ve ailesinin özel

yaşamı, bu iki bölümün arasında yer alan Muâyede Salonu ise; Padişah'ın devlet ileri gelenleriyle bayramlaşması ve kimi önemli devlet törenleri için ayrılmıştır. Ana yapı; denize paralel bölüm boyunca bodrumla birlikte üç katlıdır. Harem dairelerinin bulunduğu kara tarafına uzanan bölümde ise musandıra (tavan arası) katlarıyla birlikte dört katlı bir yapı özelliği kazanmaktadır. Biçimde, ayrıntılarda ve süslemelerde gözlenen belirgin Batı etkileri, İmparatorluğun son döneminde değişen estetik değerlerin bir yansımasıdır. Öte yandan mekân örgütlenmesi, oda ve salon ilişkileri açısından, geleneksel Türk Evi plan tipinin çok büyük boyutlarda uygulandığı bir yapı bütünüdür.

Resim 54: Dolmabahçe Sarayı Valide Sultan Hamamı Sıcaklık Bölümünde kullanılan Çini Karo

Resim 55: Dolmabahçe Sarayı Valide Sultan Hamamı

Resim 56: Dolmabahçe Sarayı Valide Sultan Hamamı Soğukluk Bölümü

Resim57: Dolmabahçe Sarayı Valide Sultan Hamamı Soğukluk Bölümü Seramik Kaplı Masa

Kupa Takımı

Envanter No: 37/943

İmalat Yeri: Yıldız Çini Fabrika-i Hümâyûnu

İmalat Tarihi: 1312 sene 9 (1903)

Ölçüleri:

Kupa:

Yükseklik: 14 cm

Ağız Çapı: 7,5 cm

Tabak Çapı: 19 cm

Sûrahi:

Yükseklik: 26 cm

Bir tepsi içinde iki adet kapaklı kupa ve bir sûrahiden oluşan takımın yüzeyinde Art Nouveau üslubunda kabartmalı olarak bitkisel bezemeler, çiçek motifleri ve altın yıldız konturlar görülmektedir. Sır üstü, kalıpla kabartma ve applike tekniklerinde üretilen kupa takımının altında Yıldız Çini Fabrika-i Hümayunu'nda üretildiğini gösteren ay yıldız damgası ve Osmanlıca rakamlarla 1312 sene 9 (Miladi1903) tarihi yer almaktadır.

Resim 58: Dolmabahçe Sarayı'nda Dekoratif Amaçlı Kullanılan Kupa Takımı

Resim 59: Dolmabahçe Sarayı Dekoratif Amaçlı Kullanılan Kupa Takımından Bir Örnek

Çiçeklik

Envanter No: 11- 277

İmalat Yeri: Yıldız Çini Fabrika-i Hümayunu

Resim 61: Dolmabahçe Sarayı çiçeklik

Özellikleri

Oval formulu, iki kulplu ve etrafı dilimlidir. Üzeri hercai çiçeği resimlidir. 4 ayaklıdır. Yüzeyin de natüralist üslupta yapılmış çiçek motifleri ve kabartmalı Art Nouveau etkilidir. Yıldız Çini Fabrika-i Hümayunu'nda üretilmiştir.

Vazo

Envanter No: 11- 1559

İmalat Yeri: Yıldız Çini Fabrika-i Hümayunu

Resim 61: Dolmabahçe Sarayı Dekoratif Vazo

Özellikleri

Oval bir taban üzerinde yukarı doğru genişleyen vazonun bir yüzünde natüralist üslupta yapılmış tavus kuşu, diğer yüzünde göl kenarında yüzen ördekler yer alır. Boyun kısmını klasik Osmanlı tarzında, stilize bitkisel motifli bir bordür süslemektedir. Art nouvea etkilidir. Ay yıldız damgalı olan eser Fransız ressam A. Nicot imzalıdır. Altın yaldızlı kıvrık dallı kulpları bulunan vazo, barok, rokoko ve doğu sanatı etkileri taşır. Sır üstü, kalıpla kabartma tekniklerinde yapılmıştır.

Resim 62: Dolmabahçe Sarayı Harem Bölümü Kadınefendiler Dairesi Seramik Soba

Resim 63: Dolmabahçe Sarayı Harem Bölümü Kadınefendiler Dairesi Seramik Soba

Resim 64: Dolmabahçe Sarayı Harem Bölümü Kadınefendiler Dairesi Seramik Soba

Resim 65: Dolmabahçe Sarayı Harem Bölümü Kadınefendiler Dairesi Seramik Soba

Resim 66: Dolmabahçe Sarayı Harem Bölümü Kadınefendiler Dairesi Seramik Soba

Resim 67: Dolmabahçe Sarayı Harem Bölümü Kadınefendiler Dairesi Seramik Soba

Resim 68: Dolmabahçe Sarayı Harem Bölümü Kadınefendiler Dairesi Seramik Soba

Resim69: Dolmabahçe Sarayı Sünnet Bölümü Seramik Soba

Resim70: Milli Saraylar Seramik Soba

Markiz Pastanesi

Açılış Yılı: 1940

Yapılış Tarihi: 19. Yüzyıl sonu 20. Yüzyıl başı

Bulunduğu Yer: İstiklal Caddesi

İncelenme Tarihi: 2012

Resim 71: Markiz Pastanesi Seramik Pano

Resim 72: Markiz Pastanesi Seramik Pano

Özellikleri

1840'larda inşa edilen Şark Aynalı Pasajı Beyoğlu'nun en eski pasajlarından. Önce Lebon daha sonra da Markiz Pastanesi'nin bir bölümünü oluşturduğu caddenin karşısındaki yeni yerine taşınınca eski Lebon, Avadis Çakır tarafından 1940'ta yeni Markiz Pastanesi olarak açılır. Duvarlarında bulunan ve Lebon döneminden günümüze gelen J.A. Arnoux imzalı "L'automne" Sonbahar ve "Le Printemps" İlkbahar adlı Art Nouveau fayans panolar Markiz'in simgesidir. Cezerliyan Usta'nın tavana uyguladığı kartonpiyer süslemeler ve Mazhar Resmol'a ait "Art Deco" vitray çalışmaları Markiz'in görsel zenginliğini yansıtır.

Beylerbeyi Sarayı

Yapılış Tarihi: 19. Yüzyıl sonu 20. Yüzyıl başı

Bulunduğu Yer: Beylerbeyi

İncelenme Tarihi: 2012

İncelenen Yerler: Bodrum Kat Banyosu, Üst Kat Banyosu

Resim73: Beylerbeyi Sarayı Bodrum Kat Banyosu Seramik Karo

Resim74: Beylerbeyi Sarayı Bodrum Kat Banyosu Seramik Karo Detayı

Resim 75: Beylerbeyi Sarayı Bodrum Kat Banyosu

Resim 76: Beylerbeyi Sarayı Üst Kat Banyosu

Yapının Özellikleri

Beylerbeyi Sarayı, Osmanlı padişahlarının sayfiye mekânı ve yabancı devlet başkan ya da hükümdarlarının ağırlanacağı bir devlet konukevi olarak düşünülmüş ve devrin padişahı Sultan Abdülaziz'in (1861-1876) isteği üzerine inşa edilmiştir. Saray'ın inşasına 6 Ağustos 1863 tarihinde başlanmış ve 21 Nisan 1865 Cuma günü, yapılan bir törenle resmen kullanıma açılmıştır. Sarayın inşaat organizasyonunu Ebniye-i Şâhâne Serkalfası (Saray başkalfası) Serkiz Bey (Balyan) yürütmüştür.

Yaklaşık 2.500 metrekarelik bir alan üzerine inşa edilen yapı dikdörtgen bir zemin alanı üzerine oturmaktadır. Saray'ın güney kesimi Mabeyn-i Hümayûn, kuzey kesimi

ise Valide Sultan Dairesi olarak düzenlenmiştir. Her iki katta toplam 6 salon, 24 oda, 1 hamam ve 1 banyo bulunmaktadır. Batı ve Doğu üsluplarının karıştırılması ile inşa edilen Beylerbeyi Sarayı, Harem ve Mabeyn bölümleri ile Türk evi plan özelliğini taşımaktadır. Yapının çatısı üstten bütün cephe kenarlarını gizleyen bir korkulukla gizlenmiştir. Sarayın planı eyvanlı merkezî sofa (hol) motifine dayanan bir plan kompozisyonuna sahiptir. Beylerbeyi Sarayı'ndaki şema, üç bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler; Mabeyn-i Hümayûn, Yatak Dairesi (Hünkâr Dairesi) ve Valide Sultan Dairesi'dir. Valide Sultan Dairesi'nden hemen sonra gelen ve denize paralel olarak inşa edilen kadınefendiler ve ikballere ait esas Harem bölümü ise, ana yapıdan ayrı olarak inşa edilmiştir; bu yapı günümüze ulaşamamıştır. Mabeyn-i Hümayûn'un giriş cephesi, Neo-barok vurgunun daha belirgin olduğu bir düzenleme göstermektedir. Saray'ın kitle ve cepheleri gibi iç mekân düzenlemeleri de seçmecî bir anlayışla şekillendirilmiştir. Beylerbeyi Sarayı'nı inşa ettiren Sultan Abdülaziz'in denize olan tutkunluğu nedeni ile Saray'ın tavanlarındaki bazı çerçeve ve kartuşların içinde deniz ve gemi temaları işlenmiştir; hatta Sultan Abdülaziz, ressamalara fikir vermesi için deniz ve gemi temalarını içeren desenler çizmiştir.

Art Nouveau'nun Gelişinin İstanbul'daki Son Durumu

İstanbul'da 50'li yıllarda başlayan hızlı nüfus artışı kenti birçok yönden etkilemiştir. Tarihi mimari miras yıkımı ile birçok Art Nouveau eser ortadan kaybolmuştur. Sürekli yenilenen imar planları ve yoğunluk artışına bağlı çözümlerle birlikte korunmasız yapılar bu dönemlerde yok olmuştur. Bakırköy örnekleri tükenmiş, Yeşilköy değişmiştir. Tarlabası yıkımı ise Art Nouveau açısından büyük bir yıkım olmuştur.

Günümüzde kalan birçok Art Nouveau örnek ise kaderine terk edilmiş ya da zamanla işlevsel olarak değişime uğramış yapının özellikleri korunsada iç mekânlar büyük ölçüde değişime uğrayarak Modern Çağa uydurulmuş, Art Nouveau'dan eser kalmamıştır.

Resim 77: Mısır Apartmanı, 360 İsimli Mekân

Yapılış Tarihi: 19. Yüzyıl sonu 20. Yüzyıl başı

Bulunduğu Yer: İstiklal Caddesi

Resim78: Vlora Han, Karaköy

Yapılış Tarihi: 19. Yüzyıl sonu 20. Yüzyıl başı

Bulunduğu Yer: Sirkeci

Tamamen kaderine terk edilen Karaköy Vlora Han kendi tarihine ve yaşadığı dönemin mimari üslubuna uygun bir şekilde yaşamamaktadır. Yapının alt katında bulunan dükkânların tabelaları, klimalar düşüncesizce yapıyı işgal etmiş herhangi bir tarihi değeri yokmuş gibi yapıya zarar verilmiştir. Bugün sirkeci en yaygın fotoğrafçılık, fotoğraf makine malzemelerinin satıldığı dükkânların bulunduğu bu kadar işlek bir bölgede bu tarihi değeri taşıyan yapının görmezlikten gelinmesi ve kaderine terk edilmesi düşündürücüdür.

Resim79: Frej Apartmanı, şişhane

Yapılış Tarihi: 19. Yüzyıl sonu 20. Yüzyıl başı

Bulunduğu Yer: şişhane

Resim80: Gümüşsuyu Palas

Yapılış Tarihi: 19. Yüzyıl sonu 20. Yüzyıl başı

Bulunduğu Yer: Gümüşsuyu

Resim 81: Gümüşsuyu Palas Detay

SONUÇ

19. yüzyıl, Avrupa ülkeleri için birçok yeniliğin yaşandığı bir dönemdir. Sanayi ve Fransız devrimleriyle birlikte endüstri devrimi ve kişisel özgürlükler ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu kavramların etkilerinin hissedildiği en önemli alanlardan biri de sanattır. Sanat, 19. Yüzyıla birlikte, kilise ve soyluların himayesinden kurtulmuş, sanatçıların bireysel uğraşları haline gelmiştir. Aynı idealleri paylaşan sanatçılar bir araya gelerek birçok sanat akımının ortaya çıkmasına öncülük etmişlerdir. 19.Yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkan ve modern sanatın ilham kaynaklarından sayılan en önemli akımlardan biri de Art Nouveau Akımı'dır. Sanayi devriminin sanat üzerindeki olumsuz etkilerine karşı olan bu akım özgün tasarım anlayışı ile varlığını ortaya koymuştur. Başlıca ilham kaynağı olan doğayı ele alan bu akım doğayı taklit etmeyi değil yeniden yorumlamayı hedeflemektedir.

19. yüzyıl sonlarında tüm Avrupa sanatlarında etkisi hissedilen bu akım, kısa zamanda etkisini, seramik sanatı üzerinde de göstermiştir. Formsal olarak fazla uzun ömürlü olmayan seramik ürünlerde sanatçılar renk ve desenle uğraşmışlardır. Ayrıca, Art Nouveau Akımı'nın, sanatı toplumun her kesimine kazandırma ülküsü paralelinde, günlük kullanım eşyalarında da Art Nouveau üslubu kullanılmaya başlanmış ve birçok ürün Art Nouveau üsluplu seramik malzemeyle de kaplanmıştır. 19. yüzyıl'da Osmanlı İmparatorluğu da Batı sanatından etkilenmiş ve benzer dönüşümler yaşamıştır. Batıdaki sanat ortamından etkilenen Osmanlı İmparatorluğu tarafından çağırılan sanatçılar bu akımın İstanbul'a gelmesinde ve yayılmasında etkili olmuşlardır. Batı sanatında moda olan akımlar, bazen gecikmeli, bazen eşzamanlı olarak İstanbul'da yansımaları bulmuştur. Sultan II. Abdülhamid'in sanata olan ilgisi ve Almanya İmparatoru II. Wilhelm ile olan yakınlığı, Almanya'da moda olan akımları Osmanlı'da da tanınmasına olanak sağlamıştır. Bu ilgi, İtalyan Art Nouveau'sunun en önemli uygulayıcılarından olan Raimondo D'Aronco'nun sarayın Baş mimarı seçilmesi ile resmîlik kazanmıştır. Saray dışında akım, Pera ve çevresinde açılan dükkânlarda satılan ve Art Nouveau zevkini yansıtan dekoratif eşyaların, Osmanlı üst bürokratlarının, ilgisini çekmesi ile yaygınlık kazanmış, mimari ağırlıklı olmak üzere, mobilya ve hat gibi kısıtlı sayıda el sanatı üzerinde de etkisini hissettirmiştir. Osmanlı'da moda olan Art Nouveau Akımı'nın hissedildiği bir alan da seramiktir. İstanbul'da, 19. ve 20. yüzyıla tarihlenen bazı yapılarda, Osmanlı'nın değişen zevklerine göre Art Nouveau üsluplu seramikler kullanılmıştır.

Genellikle Osmanlı üst bürokratlarına ait binalarda karşımıza çıkan bu seramiklerin kullanılmasının sebebinin mimarlarla ilgili olduğu açıktır. Çalışma kapsamına dâhil edilen Art Nouveau üsluplu seramiklerin işlevsel veya dekoratif amaçlı olarak süslediği taşınabilir eşyaları, Avrupa'dan 19. yüzyıl sonunda veya 20. yüzyıl başlarında satın alınma veya hediye yoluyla elde edilmiştir. Fotoğrafları oluşturan mimari ve taşınabilir eşyaları süsleyen Art Nouveau üsluplu seramiklerde, genellikle bitkisel bir süsleme eğilimini gözlenmiştir. Bitkisel desenler bazı örneklerde, doğaya yakın bir anlayışla ele alınırken, bazılarında doğa formlarının bir soyutlaması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Art Nouveau üslubunun karakteristik formlarından olan nilüfer, zambak, gelincik ve süsenlerin, kıvrılıp bükülerek, bazen asimetrik, bazen simetrik kompozisyonlar oluşturduğu gözlemlenmiştir. Bitkisel süslemenin yanında, geometrik tasarımlara da rastlanmaktadır. Sonuç olarak, İstanbul mimarlığında Art Nouveau seramiklerin kullanımına ve bu tarz mimari yapılar dönemin ileri gelenlerinin zevkleriyle sınırlı kalmıştır.

İstanbul'da görülen Art Nouveau üsluplu yapılar, zaman içerisinde çeşitli tadilat ve eklemelerle bilinçsizce değişime uğramıştır. Yapılan bu değişimler yapının özelliklerini kaybetmesine neden olmuştur. Art Nouveau üsluplu apartmanların birçoğunun iç mekânı, özgün karakteri göz ardı edilerek değişime uğratılmıştır. Yeniden işlevlendirilen bu mekânlar yapının özgün karakterinin tamamen kaybolmasına neden olmuştur. İstanbul'da meydana gelen yangınlarla birçok Art Nouveau yapı yok olmuş kalanların bir kısmı bakımsızlıktan bir kısmı da yanlış tadilattan günümüzde yok olup gitmektedir.

KAYNAKLAR

KARAÖREN, Fatma N., “Arts and Crafts”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, C.1, YEM Yayınları, İstanbul 1997, s.143.

BATUR, Afife, “Boğaziçi’nde Art Nouveau Saltanatı: Hıdiv Kasrı”, **İstanbul**, S.11, İstanbul 1994, s.39-41.

BATUR, Afife, “Art Nouveau Mimarlığı ve İstanbul”, **Yapı**, S.161, İstanbul 1995, s.44-63.

BATUR, Afife, “Art Nouveau Mimarlığı ve İstanbul”, **Avrupa’dan İstanbul’a Yeni Sanat,1890-1930**, Tarih Vakfı Yayını, İstanbul 2005, s.141- 166.

BARİLLARİ, Diana - Ezio Godoli, **İstanbul 1900:Art Nouveau Mimarisi ve İç Mekânları**, YEM Yayınları, İstanbul 1997.

AYKUT, Pelin, **İstanbul Art Nouveau Mimarisinde Dekoratif Amaçlı Demir Malzeme Kullanımı**, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1992.

GODOLI, Ezio, “Liberty Architecture in Italy”, **Art Nouveau Architecture**, Edited by Frank Russell, London 1979,s.197-217.

SCHMUTZLER, Robert, **Art Nouveau**, London 1978.

MASINI, Lara-Vinca, **Art Nouveau**, Chartwell Books, Italy 1984.

ÇİNER, Semra, “İstanbul Ahşap Konutlarında Cephe Bezemesi ve Art Nouveau” **Yeni Boyut Plastik Sanatlar Dergisi**, S.20, İstanbul 1984, s.20-21

MOREL, Guillaume, “Art Nouveau’nun Geri Dönüşü” **Art Magazin Dergisi**, S.70, İstanbul 2010, s. 83-85

İNAN, Çiler, “Art Nouveau Akımı” **Art Dekor**, İstanbul, s.94-102

ÖZSEZGİN, Kaya, “Art Nouveau ya da Modern Stil” **Milliyet Sanat Dergisi**, NO:51, İstanbul 1982, s.2-5

BECKER, Fahr Becker, **Art Nouveau**, H.F.Ullmann, China, 2004

ZERBST, Rainer: **Antoni Gaudi**, Köln, Benedikt Taschen Verlag GmbH, 1991.

ÖZER, Özlem, **Günümüzde Özgün İşlevsel Seramik Sanat Objeleri**, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1997

ADIGÜZEL, Hatice, **19-20. Yüzyıl İstanbul Mimarlığında Art Nouveau Üsluplu Çiniler**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006

KARAGÖZ, Gözde, **Doğaya Öykünme; Art Nouveau Mimarlığı**, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007

HEPTUNALI, Özlem, **Günümüzde Plastik Sanatlarda Yeni Sanat Yaklaşımları ve Bu Yaklaşımların Sanat Eğitimindeki Yeri**, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2007

KARTAL, Bedriye Aylin, **Art Nouveau’da Kadın İmgesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2005

GOMBRICH, E. H. **Sanatın Öyküsü**, Erol Erduran, Ömer Erduran, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997

YILMAZ, Yaşar: “**Art Nouveau ve Dolmabahçe Sarayında Bulunan Bazı Örnekler**”, Milli Saraylar 1993, Ankara, TBMM Basım Evi, 1993, s.66-74.

STERNER, Gabriele: **Antoni Gaudi Architecture in Barcelona**, New York, Barron’s Educational Series Inc., 1985.

İNTERNET KAYNAKLARI

(http://www.serfed.com/content_files/dergi/seramikalfabesi/04_Seramik_Nedir_Kac_Turlu_Seramik_Vardir.pdf) **21/09/2011**

(<http://translate.google.com.tr/translate?hl=tr&langpair=en%7Ctr&u=http://www.villalagoontile.com/art-nouveau-tile.html>) **05/04/2012**

(<http://translate.google.com.tr/translate?hl=tr&langpair=en%7Ctr&u=http://www.collectorsweekly.com/art-pottery/art-nouveau>) **15/01/2012**

(http://blog.milliyet.com.tr/Istanbul_da_Art_Nouveau_sanati_yansimalari/Blog/?BlogNo=363668) **17/06/2012**

(<http://www.msxlabs.org/forum/sanat/164978-sanat-akimlari-art-nouveau.html>)
17/06/2012

(<http://www.mimdap.org/?p=1591>) **07/05/2012**

(<http://www.fikiratolyesi.com/2008/06/08/antoni-gaudi/>) **19/04/2012**

(<http://dolusozluk.com/?b=Art+Nouveau>) **20/11/2011**

(<http://birdenicimdengeldi.blogspot.com/2012/01/art-nouveau.html>) **10/10/2011**

FOTOĞRAF KAYNAKLARI

Dolmabahçe Sarayı, Milli Saraylar

(<http://02varvara.files.wordpress.com/2010/03/valentin-serov-girl-with-peaches-18871.jpg>) **08/04/2012**

(http://www.ocaiw.com/galleria_maestri/image.php?id=472&id_img=1953&catalog=pitt&lang=en&letter=K&start=1&name=Gustav+Klimt) **08/04/2012**

(<http://www.mehmetalidetinkaya.com/2011/10/gustav-klimt-1862%E2%80%931918/gustav-klimt-danae-1907/>)**08/04/2012**

(<http://uploads7.wikipaintings.org/images/valentin-serov/portrait-of-helena-ivanovna-roerich-1909.jpg>) **08/04/2012**

(https://bigdogsatellite.com/cedarrapids/blog/wp-content/uploads/2012/07/alphonse_mucha_dance.jpg) **08/04/2012**

(<http://missrosen.files.wordpress.com/2011/11/56d305ef-1f59-777d-cab7-81ca788536d0.jpg>) **08/04/2012**

(<http://uploads5.wikipaintings.org/images/alphonse-mucha/the-trappistine-1897.jpg>) **08/04/2012**

(<http://uploads4.wikipaintings.org/images/henri-de-toulouse-lautrec/jane-avril-1893-1.jpg>) **08/04/2012**

(<http://uploads7.wikipaintings.org/images/henri-de-toulouse-lautrec/in-bed-the-kiss-1892.jpg>) **08/04/2012**

(<http://www.lessing-photo.com/p3/030808/03080849.jpg>)**08/04/2012**

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d4/Hans_Unger_-_Theben.jpg) **08/04/2012**

(http://farm6.static.flickr.com/5100/5426392100_a73498dc22.jpg) **08/04/2012**

(http://www.bc.edu/bc_org/avp/cas/fnart/symbolist/images/lilien_sunflower.jpg) **08/04/2012**

(http://www.galeriabw.com/powieksz_kopie.php?id=1) **08/04/2012**

(<http://www.magiczny-lublin.pl/fotografie/albums/userpics/10002/gallery-43626417.jpg>) **08/04/2012**

(<http://www.muzeum.krakow.pl/uploads/pics/krasa.jpg>) **08/04/2012**

(http://www.dls-eikaiwa.com/ricky/wp-content/uploads//2009/03/white_skin22.jpg)
17/11/2011

(<http://www.uczen.staszic.edu.pl/2002/2f/strona8/Galeri22.jpg>) **17/11/2011**

(<http://0.tqn.com/d/architecture/1/0/v/o/Sagradafamilia00002482731.jpg>) **17/11/2011**

(<http://www.travelblat.com/wp-content/uploads/2011/09/Antoni-Gaudi.jpg>)
17/11/2011

(http://timeisart.org/wp-content/uploads/2011/01/gaudi_casa_batllo_02.jpg)**02/06/2012**

(http://aasid.parsons.edu/decorationascomposition/sites/default/files/Casa_batllo_lightwell.JPG) **02/06/2012**

(http://farm3.static.flickr.com/2404/2180297237_cfe51ac0e5.jpg) **17/11/2011**

(http://www.gaudiallgaudi.com/images/G_Casa_Batllo_Interior_decoracio_pati.JPG)
02/06/2012

(<http://www.cometobarcelona.com/blog/ENG/image.axd?picture=2012%2F3%2FCasa+Batll%C3%B3+Barcelona+Staircase.jpg>) **02/06/2012**

(<http://artsnotes.com/barcelona/wp-content/uploads/2012/02/casa-b-interior.jpg>)
02/06/2012

(http://aasid.parsons.edu/decorationascomposition/sites/default/files/Casa_batllo_lightwell.JPG) **02/06/2012**

(<http://www.worldsiteguides.com/europe/spain/barcelona/casa-batllo/casab-1.jpg>)
02/06/2012

(<http://www.casabatllo.es/content/imgsxml/en/galerias/texto/74/casa-batllo-planta-noble-07-.jpg>) **02/06/2012**

(http://partialsight.com/images/20061104223236_pict2841%20edit%20web2.jpg)
02/06/2012

(<http://www.casabatllo.es/content/imgsxml/en/galerias/texto/155/img-5006.jpg>)
02/06/2012

(http://0.tqn.com/d/cruises/1/0/a/J/5/Barcelona_Casa_Battlo_1009_051.JPG)
02/06/2012

(http://www.seyahat.ihitiyacodasi.com/FileUpload/ds27166/File/6_nolu_resim.jpg)
02/06/2012

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/86/Casa_Batllo_09.JPG)
08/04/2012

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c1/Casa_Batllo_01.JPG)
08/04/2012

(<http://lloyd.com/travel-writing/barcelona/images/casa-batllo-roof.jpg>) **02/06/2012**

(<http://www.malikgallery.com/images/product-hirez/details/mc-c-1202/MC-C-1202.jpg>) **02/06/2012**

(<http://www.wikiartis.com/media/images/work/henry-van-de-velde/henry-van-de-velde-haus-hohe-pappeln.jpg>) **02/06/2012**

(<http://www.wikiartis.com/media/images/work/henry-van-de-velde/henry-van-de-velde-haus-hohe-pappeln.jpg>) **02/06/2012**

(<http://www.wikiartis.com/media/images/work/henry-van-de-velde/henry-van-de-velde-hohenhof.jpg>) **02/06/2012**

(http://ridensdicereverum.files.wordpress.com/2012/07/23_horta_victor_horthuis_brusseel_1898-1901.jpg) **02/06/2012**

(http://4.bp.blogspot.com/_EjbV_1jug2w/TUZCUxYb99I/AAAAAAAAAAg/GUAY6cf8uzY/s1600/vich.jpg) **02/06/2012**

(http://hanser.ceat.okstate.edu/6083/victor_horta_tassel.htm) **02/06/2012**

(http://2.bp.blogspot.com/-T-zA1_QZd9g/T8tRJMJPMkI/AAAAAAAAABwA/7QhJbqEFZgg/s1600/20_Casa_VanEetvelde_Bruxelles_Victor_Horta_5001283888131.jpg) **02/06/2012**

(http://www.beyoglubeyoglu.com/tarihveturizm/pages/botter_jpg.htm) **02/06/2012**

(http://a3boura.files.wordpress.com/2010/02/guimard_metro.jpg) **02/06/2012**

(http://www.insecula.com/PhotosNew/00/00/05/39/ME0000053971_3.JPG)
02/06/2012

(http://lartnouveau.com/artistes/guimard/documents/constructions/hot_nozal.jpg)**01/04/2012**

(<http://www.metrodemontreal.com/art/guimard/metro.html>) **01 /04/2012**

([http://www.egodesign.ca/_files/articles/blocks/10816_hector_guimard_fauteuil_1903_rmn_\(musee_dorsay\)_patrice_schmidt.jpg](http://www.egodesign.ca/_files/articles/blocks/10816_hector_guimard_fauteuil_1903_rmn_(musee_dorsay)_patrice_schmidt.jpg)) **01 /04/2012**

(http://www.shafe.co.uk/crystal/images/lshafe/Guimard_Cabinet.jpg) **01 /04/2012**

(<http://www.proprofs.com/flashcards/upload/q2232527.jpg>) **01 /04/2012**

(<http://www.aspireauctions.com/auctions/2005SEP/thumbs/10335-01.jpg>) **01 /04/2012**

(<http://www.abbeville.com/images-catalog/full-size/0789208180.interior05.jpg>)
01 /04/2012

(http://www.classic-design24.com/uk/media/images/hoffmann_stuhl_476_big.jpg)
01 /04/2012

([http://www.christies.com/lotfinderimages/D53287/josef_hoffmann_a_pair_of_upholstered\(d_stained_bentwood_barrel_chairs_de_d5328790h.jpg](http://www.christies.com/lotfinderimages/D53287/josef_hoffmann_a_pair_of_upholstered(d_stained_bentwood_barrel_chairs_de_d5328790h.jpg)) **05/12/2011**

(http://daddytypes.com/2011/03/06/josef_hoffmann_kids_furniture.php) **05/12/2011**

(http://images.artnet.com/artwork_images_424543111_656714_edmond-lachenal.jpg) **05/12/2011**

(http://images.artnet.com/artwork_images_424543111_680632_edmond-lachenal.jpg) **05/12/2011**

(http://www.achome.co.uk/internationalac/images/12_decoeur.jpg) **05/12/2011**

(http://first-dibs.com/archivesE/upload/9051/14/XXX_9051_1295553925_1-01.jpg)
05/12/2011

(<http://www.bukowskis.com/auctions/555/1325-edmond-lachenal-vas-stengods-frankrike-art-nouveau-ca-1880-1900?locale=sv>) **05/12/2011**

(http://prod-images.exhibit-e.com/www_lilliannassau_com/a574a2cd.jpg)
05/12/2011

(http://prod-images.exhibit-e.com/www_lilliannassau_com/be333989.jpg)
05/12/2011

(http://prod-images.exhibit-e.com/www_lilliannassau_com/e8420b70.jpg)
05/12/2011

(http://24.media.tumblr.com/tumblr_m4bvjahlyH1r4kizgo1_1280.jpg) **05/12/2011**

(http://www.theboundary.co.uk/images/hoffmann_1913diningroom.jpg) **05/12/2011**

(<http://bachmanbrowndesign.com/etcetera/?p=293>) **05/12/2011**

(http://media.vam.ac.uk/media/website/versions/uploads/online_journal/fig7_vase_chaplet_custom_290x391_062032870.jpg) **05/12/2011**

(<http://www.imageandnarrative.be/inarchive/Timeandphotography/images/ShimChung/shim-chung-3.jpg>) **05/12/2011**

(http://www.culture.gouv.fr/Wave/image/joconde/0284/m064309_2997071_p.jpg)
05/12/2011

(http://prod-images.exhibit-e.com/www_jasonjacques_com/110728_CHE041_ERNEST_CHAPLET_0163.jpg)
05/12/2011

(http://images.artnet.com/artwork_images_424543111_656730_ernest-chaplet.jpg)
05/12/2011

(http://images.artnet.com/artwork_images_424543111_576836_ernest-chaplet.jpg)
05/12/2011

(http://media.vam.ac.uk/media/thira/collection_images/2007BM/2007BM6615.jpg)
05/12/2011

(<http://www.lesartsdecoratifs.fr/local/cache-gd2/eadc816b50962e54a0a8c498ba4259e6.jpg>) **05/12/2011**

(http://1.bp.blogspot.com/_zp6YgZPHXOI/TC4CewtZrxI/AAAAAAAAALrQ/0uUoq-pz-VTY/s1600/EmileLenoble%2Bvase%2Bearly20thCentury%2BNationalCeramicsMuseum-Sevres.jpg) **05/12/2011**

(http://4.bp.blogspot.com/_zp6YgZPHXOI/TCzqjk6PI2I/AAAAAAAAALqw/DofJv1d_aCs/s1600/ErnestChaplet%2BVase%2Bc1900%2BMuseeD'Orsay-Paris.jpg)
05/12/2011

(http://www.frenchporcelaine.com/Photos/ChapletErnest/ChapletJardinierPorc_1c.JPG) **05/12/2011**

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/55/Vilmos_zsolnay,_vaso,_pécs,_fine_XIX_sec._01.JPG) **17/11/2011**

(<http://images.skinnerinc.com/full/943/920943.jpg>) **17/11/2011**

(<http://catalog.quittenbaum.de/daten/M/BilderJPG/25400/25438.jpg>) **17/11/2011**

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9c/Vilmos_zsolnay,_vaso,_pécs,_fine_XIX_sec._02.JPG) **17/11/2011**

(<http://image0-rubylane.s3.amazonaws.com/shops/thedevilduckcollection/DVB102.1L.jpg>)
17/11/2011

([http://i.ebayimg.com/t/Stunning-Van-Briggle-LORELEI-Vase-Classic-Blue-Turquoise-True-Collectible-/00/s/MTYwMFgxMjAw/\\$T2eC16hHJHoE9n3KhWGtBP51E1hMZQ~~60_57.JPG](http://i.ebayimg.com/t/Stunning-Van-Briggle-LORELEI-Vase-Classic-Blue-Turquoise-True-Collectible-/00/s/MTYwMFgxMjAw/$T2eC16hHJHoE9n3KhWGtBP51E1hMZQ~~60_57.JPG))
17/11/2011

([http://i.ebayimg.com/t/Early-VAN-BRIGGLE-Double-29-Persian-Rose-Bowl-Leaves-Acorns-Signed-/00/s/MTA3MVgxNjAw/\\$\(KGrHqZ,!o4E9c\)ePfMkBPZqIG7t0!~~60_57.JPG](http://i.ebayimg.com/t/Early-VAN-BRIGGLE-Double-29-Persian-Rose-Bowl-Leaves-Acorns-Signed-/00/s/MTA3MVgxNjAw/$(KGrHqZ,!o4E9c)ePfMkBPZqIG7t0!~~60_57.JPG))
17/11/2011

(<http://image0-rubylane.s3.amazonaws.com/shops/thedevilduckcollection/DVB117.1L.jpg>)
17/11/2011

(<http://image0-rubylane.s3.amazonaws.com/shops/thedevilduckcollection/DVB104.1L.jpg>)
17/11/2011

(http://1.bp.blogspot.com/-KPX2UE93rY4/T_SXE7NDKXI/AAAAAAAAHR4/Xv5zZBViWkE/s1600/VB+017.JPG) **17/11/2011**

(<http://www.antiquesandfineart.com/articles/media/images/00901-01000/00965/fig12lg.jpg>) **17/11/2011**

(http://www.relicstorelish.com/images/img_fuller_lamp/1-33fullerlamp.jpg)
17/11/2011

(http://media.liveauctiongroup.net/i/3740/1385435_1.jpg?v=8C68E3C53BD4BF0)
05/12/2011

(http://farm1.static.flickr.com/48/143750667_e77024f930_o.jpg) **05/12/2011**

(<http://c252289.r89.cf3.rackcdn.com/79648.jpg>) **17/11/2011**

(<http://antiquehelper.rfcsystems.com/Full/038/53038.jpg>) **17/11/2011**

(http://www.ladepeche.fr/content/photo/biz/2010/11/14/201011141373_w350.jpg)
17/11/2011

(http://imgpublic.artprice.com/img/classifieds/xl/417/417576_1.jpg?ts=2012-08-09%2012:26:59%20+0200) **17/11/2011**

(http://4.bp.blogspot.com/_golKRcgZK20/SnSDh73SfII/AAAAAAAAAW8/oTZUfDgXTfw/s400/artnouveau02.jpg) **17/11/2011**

(<http://www.artaujourd'hui.info/Taos/Img/chapeau5263>) **17/11/2011**

(http://www.ecole-de-nancy.com/web/uploads/images/edn/edn_artistes/daum/image_02.jpg) **12/07/2012**

(<http://www.ac-nancy-metz.fr/pres-etab/aiscobam/Myriam/IMAGES/DAUM4.jpg>) **12/07/2012**

(http://naturalisticspoon.com/_src/sc2723/Vase_1910_001.jpg) **12/07/2012**

(<http://www.artvalue.com/photos/auction/0/48/48874/dalpayrat-adrien-pierre-1844-1-coupe-2712745.jpg>) **12/07/2012**

(<http://www.antiquesandfineart.com/articles/media/images/00901-01000/00965/fig4lg.jpg>) **12/07/2012**

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6f/Pierre-Adrien_Dalpayrat_73.jpg) **17/11/2011**

(<http://www.artvalue.com/photos/auction/0/47/47454/dalpayrat-adrien-pierre-1844-1-an-impressive-vase-2508294.jpg>) **17/11/2011**

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/3b/Pierre-Adrien_Dalpayrat_47.jpg) **17/11/2011**

(http://farm4.static.flickr.com/3635/3342202988_a9ebe2857f.jpg) **17/11/2011**

(http://sp3.fotolog.com/photo/35/7/34/celiepenny/1203412677_f.jpg) **17/11/2011**

(http://images.artfinding.com/lot/_364/jason_jacques_gallery_japonist_art_nouveau_vase_12867827955654.jpg) **17/11/2011**

(<http://www.artericerca.com/Vetro%20francese/Albert%20Dammouse/Albert3.jpg>) **03/01/2012**

(http://www.tourisme-hautevienne.com/IMG/cache-381x520/11_adl3604-381x520.jpg) **12/07/2012**

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/25/Otto_Wagner_Steinhofkirche_6.JPG) **03/01/2012**

(http://farm4.static.flickr.com/3025/2300959120_5accd450bd.jpg) **03/01/2012**

(http://www.photoglobe.info/hl_vienna/imgs/vienna_20060912_008.jpg) **03/01/2012**

(http://farm4.static.flickr.com/3264/2924111537_e90c57c76e.jpg) **03/01/2012**

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/44/Otto_Wagner_Steinhofkirche_8.JPG) **03/01/2012**

(<http://www.aeiou.at/aeiou.encyclopedie.data.image.w/w037790a.jpg>) **03/01/2012**

(<http://www.bugattipage.com/voitures/bugatti/salon.jpg>) **03/01/2012**

(<http://www.chairblog.eu/wp-content/uploads/2008/09/carlo-bugatti-chair.jpg>)
03/01/2012

(http://2.bp.blogspot.com/_aLNA1ox5acg/S_cETx6R1eI/AAAAAAAAABcQ/2cmK1f6WwRU/s1600/bugatti_exhi006089_6001.jpg) **03/01/2012**

(http://2.bp.blogspot.com/_aLNA1ox5acg/S_cEVTd1GfI/AAAAAAAAABcY/lq00BcHrsEo/s640/carlo+bugatti-1900-bench.jpg) **03/01/2012**

(http://www.metmuseum.org/toah/images/h2/h2_1970.181.3.jpg) **03/01/2012**

(http://3.bp.blogspot.com/_g6j-XZaG5ZI/TTNk-Nhg9kI/AAAAAAAAAIY/rqV9dn63-g8/s1600/B-LOUIS+MAJORELLE.jpg)
03/01/2012

(http://www.nga.gov/feature/nouveau/teach/large/slide_07.jpg) **21/03/2012**

(http://4.bp.blogspot.com/-TQ1v1WVxCSs/ThYBapwFK9I/AAAAAAAAAB7M/mLQzKZK13mY/s1600/ZIMG_F208.JPG) **21/03/2012**

(<http://imageshack.us/f/140/cafemarkizinterior1.jpg/>) **22/03/2012**

(http://www.christies.com/LotFinder/lot_details.aspx?intObjectID=5305068)

21/03/2012

(http://www.ecole-de-nancy.com/web/uploads/images/doc_pedagogiques/majorelle/heritage/2-g-meuble-appui.jpg) **08/10/2011**

(http://farm4.static.flickr.com/3590/3338737471_387cda4b3c.jpg) **08/10/2011**

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/3/39/Louis_Majorelle_-_Wall_Cabinet_-_Walters_6587.jpg/220px-Louis_Majorelle_-_Wall_Cabinet_-_Walters_6587.jpg) **08/10/2011**

(http://www.scva.org.uk/collections/images/collection_object/125_lg.jpg)
08/10/2011

(http://www.ecole-de-nancy.com/web/uploads/images/edn/edn_artistes/majorelle/image_02.jpg)
08/10/2011

(<http://www.artnouveaufurniture.com/images/doordetail.jpg>) **08/10/2011**

(http://farm4.static.flickr.com/3098/3168745315_0b737b72b8.jpg) **08/10/2011**

(http://p2.la-img.com/842/14359/4511083_1_1.jpg) **21/03/2012**

(http://www.artfinding.com/images/lot/_315/macklowe_gallery_art_nouveau_marble_top_pedestal_12798696411488.jpg) **21/03/2012**

(<http://www.harrislindsay.com/media/7/9052high.jpg>) **21/03/2012**

(<http://www.artnouveaufurniture.com/images%5CGaillard.jpg>) **21/03/2012**

(http://farm1.static.flickr.com/56/156759888_5b0c2b4809_o.jpg) **08/10/2011**

(<http://suitelife.com/wp-content/uploads/2011/05/palau-guell.jpg>) **08/10/2011**

(<http://wa4.www.artehistoria.jcyl.es/histesp/jpg/REC12672.jpg>) **08/10/2011**

(<http://www.gaudidesigner.com/data/article/17.jpg>) **08/10/2011**

(<http://blog.tomtomella.com/wp-content/uploads/cccc.jpg>) **08/10/2011**

(<http://www.bluffton.edu/~sullivanm/spain/barcelona/gaudivicens/whole.jpg>)

08/10/2011

(<http://www.geziyazilari.net/ex/sagradafamilia1.jpg>) **08/10/2011**

(<http://3.bp.blogspot.com/->

fboTVmu06fE/T57Vc3z2u3I/AAAAAAAAAAno/DG97CZWxYcA/s400/Park-Guell.jpg) **08/10/2011**

(http://www.itchypixel.net/photos/park_guell.jpg) **21/03/2012**

(<http://canerfidaner.files.wordpress.com/2010/01/park-guell.jpg>) **21/03/2012**

(<http://visitatworld.com/wp-content/uploads/2012/02/Park-Guell-Barcelona-3.jpg>)

21/03/2012

(<http://www.perfecttravelblog.com/parc%2520g%25C3%25BCell%2520barcelona.jpg>) **21/03/2012**

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/69/Park_Guell_-_Pabellones.jpg) **21/03/2012**

(<http://mw2.google.com/mw-panoramio/photos/medium/18029028.jpg>) **21/03/2012**

(<http://www.sights-and-culture.com/Spain/barcelona-park-guell-colonnade-2884.jpg>)

21/03/2012

(http://mirror-uk-rb1.gallery.hd.org/_exhibits/places-and-sights/_more2003/_more06/Spain-Barcelona-Park-Guell-entrance-stairs-people-MY.jpg) **21/03/2012**

(http://images.travelpod.com/tw_slides/ta01/263/0b4/entrance-to-park-guell-barcelona.jpg) **21/03/2012**

(http://images.travelpod.com/tw_slides/ta01/263/0b4/entrance-to-park-guell-barcelona.jpg) **21/03/2012**

(http://3.bp.blogspot.com/_LF9bDm-sRxI/S-pcuedhN6I/AAAAAAAAACNQ/5tSQ1z-ttzw/s400/antoni-gaudi-park-guell-01.jpg) **21/03/2012**

(<http://visitatworld.com/wp-content/uploads/2012/02/Park-Guell-Barcelona-4.jpg>)

21/03/2012

(http://farm4.static.flickr.com/3467/3365826022_76396fa08a.jpg) **21/03/2012**

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/52/Parc_Guell_10.jpg)

21/03/2012

(<http://www.barcelona-life.com/media/pics/gaudi.jpg>) **21/03/2012**

(<http://www.polyvore.com/cgi/img-thing?.out=jpg&size=1&tid=20681732>)

21/03/2012

(<http://www.christies.com/lotfinderimages/d52603/d52603341.jpg>) **12/07/2012**

(http://img01.pasaj.com/product/sale/00/01/05/2/105231/d_ori.jpg) **12/07/2012**

(<http://www.antikalar.com/v2/images/auction/257-4x.jpg>) **22/03/2012**

(<http://imageshack.us/photo/my-images/162/76315152ft1.jpg/sr=1>) **22/03/2012**

(<http://www.mimar.cc/makale/img/mim-nauve-r19.jpg>) **22/03/2012**

(<http://3.bp.blogspot.com/->

RwhhxfpC04Y/T7J17B7CJmI/AAAAAAAAABHU/CRdknhLDPxw/s1600/ANA%2B
1.JPG) **22/03/2012**

(<http://haber.marmara.edu.tr/diyanet-isleri-baskani-sultanahmette-konferans-veriyor/>)**22/03/2012**

(http://www.biristanbulhayali.com/wp-content/gallery/yazilar-icin-2/dsc_0003_0.jpg) **22/03/2012**

(<http://www.dunyabizim.com/images/news/22799.jpg>) **22/03/2012**

(<http://www.thesisler.com/uploads/uploadcenter/98cbb11d9fea55160773c4c4b2a728fd.jpg>) **22/03/2012**

(<http://demirtasatolyesi.com/restorasyon/mimari/5/images/8.jpg>) **22/03/2012**

(<http://www.mimar.cc/makale/art-nouveau-mimarligi-ve-istanbul-46.html>)

22/03/2012

(<http://www.millisaraylar.gov.tr/portalmain/Palaces.aspx?SarayId=12>) **22/03/2012**

(http://static.alkislarlayasiyorum.com/images/sipsak/50552_20110504201005.jpg)

22/03/2012